

TERVON KUNTA

TALOUSARVIO 2024

JA

TALOUSSUUNNITELMA 2025-2026

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 YLEISPERUSTELUT	4
2.1 Kuntatalouden yleinen kehitys	4
2.2 Kunnan tärkeimmät painopistealueet	5
2.3 Kunnan toimintaympäristö	6
3 VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUS	10
3.1 Talousarvionäkymät 2024	10
3.2 Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvollisuus	10
3.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	11
3.4 Henkilöstö	11
4 KONSERNIOHJAUS	11
4.1 Konserniohjauksen periaatteet	11
4.2 Tervon kuntakonsernin rakenne ja konserniyhteisöille asetetut tavoitteet	12
5 TERVON KUNNAN TALOUSARVIO 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025-2026	13
5.1 Toimintakulut	13
5.2 Toimintakulut menolajeittain	13
5.3 Toimintatuotot	13
5.4 Toimintakate	14
5.5 Verotulot	14
5.6 Valtionosuudet	14
5.7 Tuloslaskelman arviointi	14
5.8 Rahoituslaskelman arviointi	14
5.9 Tase-erien kehitys	15
5.10 Taloussuunnitelmakauden 2024–2026 investointiohjelma	15
5.11 Kertynyt ylijäämä / alijäämä	15
5.12 Lainat	15
6 VALTIOVARAINMINISTERIÖN TOIMEKSIANNOSTA KERÄTTÄVÄT TIEDOT	18
7 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO TA 2024	19
8 TULOSLASKELMAOSA (ulk. + sis. erät)	20
8.1 Tavoitteet ja tunnusluvut	20
8.2 Tuloslaskelma (ulkoinen)	21
8.3 Toimintatuotot ja –kulut lajeittain TA 2024	22
9 RAHOITUSLASKELMA	24
10 HALLINTOKUNTAKOHTAISET TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET	25
10.1 Vaalit (Tulosalue, 101)	25
11 Tarkastuslautakunta (Toimielin, 120)	25
11.1 Tilintarkastus (Tulosalue, 121)	25

12 Kunnanhallitus (Toimielin, 130).....	26
12.1 Yleishallinto (Tulosalue, 131).....	26
12.2 Tekniset palvelut (Tulosalue 481).....	28
12.3 Ympäristötoimi (Tulosalue 601).....	30
12.4 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin, 160)	32
12.5 Elinkeinotoiminta (Tulosalue, 161).....	32
13 Sivistyslautakunta (Toimielin, 300).....	36
13.1 Koulutustoiminta (Tulosalue, 301)	36
13.2 Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue, 361)	41
14 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin, 650).....	46
14.1 Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue, 651)	46
15 INVESTOINTIOSA.....	55

1 JOHDANTO

Vaikka sotepalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueille, on kunnalla edelleen paljon kuntalaisten arkeen vaikuttavia tehtäviä. Kunta on se paikallisviranomaisena, joka suorittaa lailla sille annettuja velvoitteita ja huolehtii paikallisesti kuntalaisten hyvinvoinnista omalta osaltaan.

Kuntien taloudellinen liikkumavara on pienentynyt merkittävästi. Näin ollen kunnan talousarvio on laadittu niukan talousarvioraamin puitteissa. Kunnan toiminta rakentuu tuottojen, verotulojen sekä valtionosuuksien varaan ja tällä tulorakenteella kunnan on suoriuduttava sen lakisääteisistä tehtävistä.

Kunnan toiminnan rahoittamista arvioitaessa valtionosuuksien ennakointi on osoittautunut haasteelliseksi. Valtio tasapainottaa julkista taloutta leikkaamalla valtionosuuksia. Lisäksi valtionosuudet näyttävät vaihtelevan vuosittain, vaikka kunnan lakisääteiset tehtävät eivät ole vähentyneet. Vähentyvä valtion rahoitus lisää painetta kuntakentällä verotuksen tarkistamiseen, jotta kunnat voivat suoriutua lakisääteisistä velvoitteistaan.

Tervossa kunnanvaltuusto vahvisti kunnan tulopohjaa veroprosenttia tarkastamalla, mutta tämä ei yksin riitä. Taloudellista tehokkuutta on etsitty myös muilla keinoilla, kuten tarkalla menokurilla. Tätä pyritään toteuttamaan muun muassa supistamalla kunnan ostoja, tarkistamalla henkilöstömäärää sekä selvittämällä kunnallisen yhteistyön mahdollisuuksia. Vaikka menokurilla on vääjäämättä vaikutusta kunnan palvelutasoon, on kunnan talousarviossa myös paljon kuntaa kehittäviä toimia.

Kunnan toiminnan osalta merkittävää on, että tulevana vuonna on tarkoitus aloittaa uuden koulurakennuksen rakennustyöt. Tavoitteena on, että koulu valmistuu vuoteen 2025 mennessä. Uudesta koulusta syntyvät kustannukset ajoittuvat pääosin rakentamisen valmistumisen jälkeiseen aikaan. Uusi koulu ja nykyinen koulu luo elinvoimaisuutta kuntaan.

Talousarvion toiminnallisissa tavoitteissa pyritään siihen, että kunnan toiminta olisi laadukasta ja tehokasta. Toiminnallisissa tavoitteissa tärkeää on yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä vahva usko siihen, että hyvällä tekemisellä Tervon kunta omalta osaltaan mahdollistaa hyvän elämän kaikenikäisille asukkailla myös tulevaisuudessa.

Lari Tiikasalo, kunnanjohtaja

2 YLEISPERUSTELUT

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjataan vähintään kolmeksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviota on noudatettava kunnan toiminnassa. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit eivät saa siten ylittää kunnan voimavaroja

Talousarvioasetelma muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista. Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

2.1 Kuntatalouden yleinen kehitys

Pohjois-Savon kuntien tuloveroprosentit vaihtelevat 7,86 %:sta 9,86 %:iin vuonna 2023. Korkein tuloveroprosentti on Rautalammilla ja alhaisin Iisalmessa ja Keiteleellä. Tervon tuloveroprosentti on vuonna 2023 8,86 ja vuonna 2024 9,90.

Valtiovarainministeriön 9.10.2023 julkistamassa taloudellisessa katsauksessa (65/2023) esitetään vuosien 2023–2025 taloudellista kehitystä koskeva ennuste. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Suomen talous ei kasva vuonna 2023 edellisvuodesta. Vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouden tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu on ennusteen mukaan ohi. Julkisen talouden tila heikkenee myös tulevina lähivuosina. Julkinen talous on pidemmällä aikavälillä rakenteellisesti alijäämäinen ja siten julkisessa taloudessa on kestävyysvaje. Väestön ikääntyminen kasvattaa vuosittaisia julkisia menoja ja hyvinvointialueiden arvioidaan olevan alijäämäisiä aloitusvuoden loppulla.

Valtiovarainministeriö 9.10.2023 julkaisemassa kuntatalousohjelmassa ennustetaan kuntatalouden heikentyviä näkymiä tuleville vuosille. Kuntien valtionapuihin osoitetaan kokonaisuudessaan noin 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Kehyskauden loppuun mennessä vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,1 mrd. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähenys vuosina 2024–2027, mikä pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 miljoonaa euroa vuonna 2024. Kuntien peruspalvelujen valtionosuus kasvaa noin 0,9 mrd. eurolla vuonna 2025, kun TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille ja kuntien työttömyysturvan rahoitusosuutta kasvatetaan.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden toimintamenoja kasvattavat erityisesti kunta-alan ansiotason nousu. Lisäksi kunnilla on iäkkäästä rakennuskannasta, vihreästä siirtymisestä ja muuttoliikkeestä johtuvia merkittäviä investointipaineita. Palvelutarpeen lasku haastaa kuntia toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen. Työikäisen väestön väheneminen heikentää osaavan työvoiman saatavuutta kunnissa ja kuntien veropohjaa. Kunnallisveroprosentteihin ennakoidaan kohdistuvan nousupainetta kaikissa kuntako-

koryhmissä vuosina 2024–2027, mutta koko maan tasolla kunnallisveron laskennallinen korotuspaine pysyy suhteellisen maltillisella tasolla. Vuonna 2023 negatiivisen vuosikatteen kuntia on vain muutama, mutta kehyskauden loppua kohden määrä nousee painottuen erityisesti pienempiin kuntakokoryhmiin.

Hallituksen kuntataloutta koskevissa linjauksissa asetetaan julkisen talouden suunnitelmassa tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Kuntatalousohjelmaan voi tutustua osoitteessa: <https://vm.fi/kuntatalousohjelma>

2.2 Kunnan tärkeimmät painopistealueet

Tervon kuntastrategia 2022–2026

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntalain 37 §:n mukaan kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Kunta on aloittanut strategiatyön ja talousarvion laadinnassa otettu huomioon valmisteilla oleva kuntastrategian päivitys. Kunnan strategian päivittämisen tavoitteet ovat seuraavat:

Visio

Hyvä asuinkunta kaikenikäisille

Tervon kunnan strategialla tavoitellaan sitä, että Tervo on jatkossakin hyvä paikka elää ja asua kaikenikäisille ihmisille. Tervon kunta mahdollistaa hyvän elämän kaikissa elämänkaaren vaiheissa kaikille tervolaisille.

Strategiset painopisteet

Itsenäisyys

- yhteistyö ja verkostoituminen
 - Tervon kunta jatkossakin hyödyntää palveluiden järjestämisessä yhteistyön mahdollisuudet eri viranomaisten sekä naapurikuntien kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten kanssa.
- tervolaisien tarpeet ohjaavat kunnan toimintaa
 - Tervon kunnan päätöksenteossa huomioidaan kuntalaisten tarpeet. Tervon kunta on tervolaisia varten, kunnan palveluiden järjestämisessä on tärkeää rakentaa kunnan toiminnot kuntalaisia sekä kunnan elinvoimaisuutta ajatellen. Kunta tekee yhteistyötä tervolaisten, kesäasukkaiden sekä alueen yrittäjien kanssa.

Terve talous

- kevyt ja tehokas
-

- Tervon kunta pyrkii päätöksenteossa taloudellisesti kestäviin sekä kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Kunta järjestää toimintansa kustannustiedon sekä tiedolla johtamisen varaan. Tervon kunnan organisaatio on matala sekä palvelukykyinen.
- toimiva ja kustannustehokas palveluhankinta
 - Ulkoistettujen palveluiden tulee olla laadukkaita sekä toimivia. Ulkoistaminen tehdään tiedolla johtamisen periaatteista noudattaen ja yhteistyö erilaisten toimittajaorganisaatioiden kanssa on toimivaa. Palveluiden järjestämisessä pyritään aina kustannustehokkaisiin ratkaisuihin, oli kyseessä hankintojen kilpailuttaminen, konserniyhtiöiden toiminta taikka oma palvelutuotanto.

Luonto

- kestävä kehitys ja luonnon kestävä käyttö
 - Tervon kunta tunnetaan puhtaista vesistöistä sekä kauniista luonnosta. Päätöksenteossa huomioidaan ympäristöasioiden sekä luonnon monimuotoisuus. Kestävä kehitys sekä luontoarvot osana ympäristömme nähdään kunnan voimavarana.
- uusiutuvat energiamuodot
 - Tervon kunta pyrkii osaltaan huomioimaan energiavalinnoissaan uusiutuvat energiamuodot. Uusiutuvat energiamuodot nähdään kunnan kannalta vahvuutena ja Tervon kunta pyrkii osaltaan olemaan avoin erilaisille uusiutuvan energiamuotojen toteuttamishankkeille.

Työ ja yrittäjyys

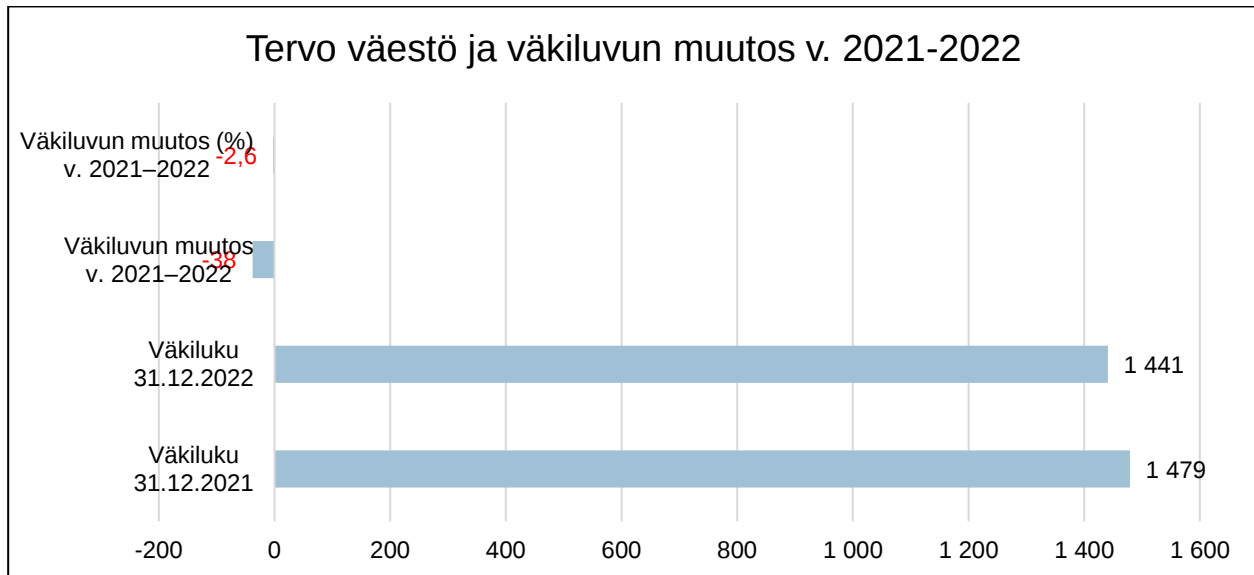
- monipuolinen palvelurakenne
 - Tervon kunta tekee toimivaa alueellista elinkeinopoliittista sekä pyrkii päätöksenteossaan huomioimaan alueellisen työllisyystilanteen, työvoimasaatavuuden sekä työnantajien tarpeet. Tervon kunnan alueella on monipuolinen yritysten palvelurakenne, joka tukee alueen elinvoimaisuutta.
- matkailu
 - Tervo tunnetaan matkailustaan sekä kauniista luonnostaan. Tervon kunta pyrkii toimillaan tukemaan matkailuelinkeinojen vahvistamistumista sekä kehittymistä. Kunta pyrkii toimissaan luomaan positiivista kuvaa Tervon alueen matkailun kannalta tärkeissä kohderyhmissä.
- työvoimapoliittinen vaikuttaminen
 - Tervon kunta tekee yhteistyötä viranomaisten kanssa sekä vaikuttaa alueellisesti työvoimapoliittisesti. Tervon kunnan vahvuuksia on paikallisen elinkeinorakenteen sekä yritysten tuntemus. Tervon kunta pitää yllä yhteistyötä työvoimaviranomaisten sekä alueen työnantajien sekä työvoiman välillä.

2.3 Kunnan toimintaympäristö

Tervon pinta-ala on 494,30 km², josta 146,55 km² on vesistöjä. Tervo on luokiteltu osa-saaristokunnaksi. Tilastokeskuksen mukaan Tervon taajama-aste oli vuonna 2021 34,5 %.

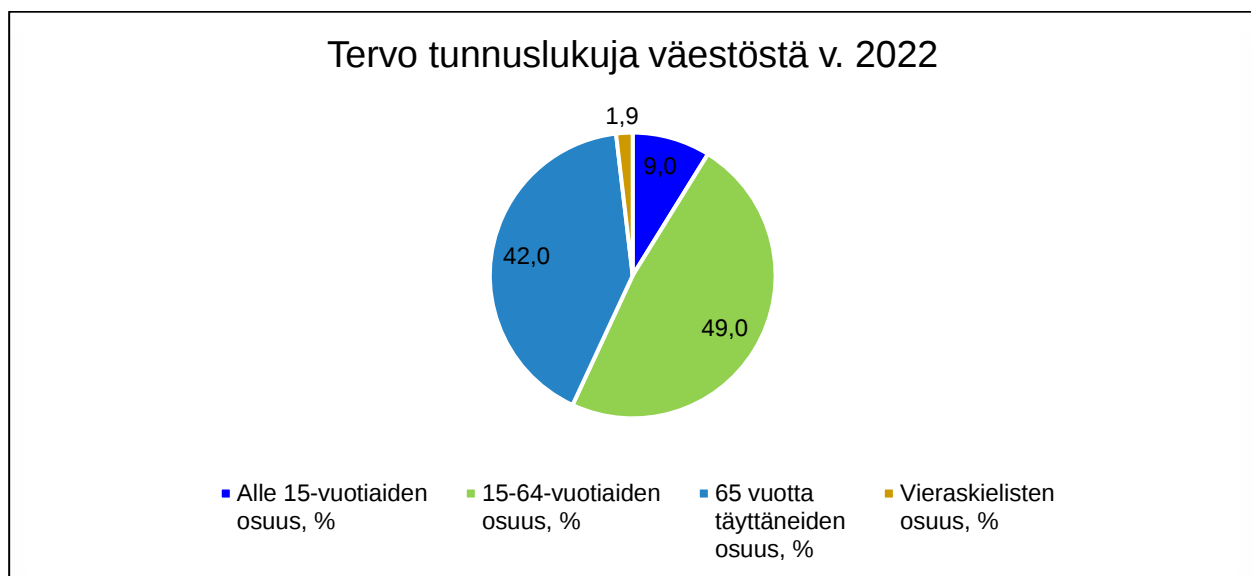
Väestömuutokset ja väestörakenne

Vuoden 2022 lopussa Tervossa oli tilastokeskuksen mukaan 1441 asukasta. Väkiluku laski vuodesta 2021 38 asukkaalla. Trendi noudattelee koko Pohjois-Savon yleistä linjaa, jossa väkiluku kasvoi ainoastaan Kuopion kaupungissa.

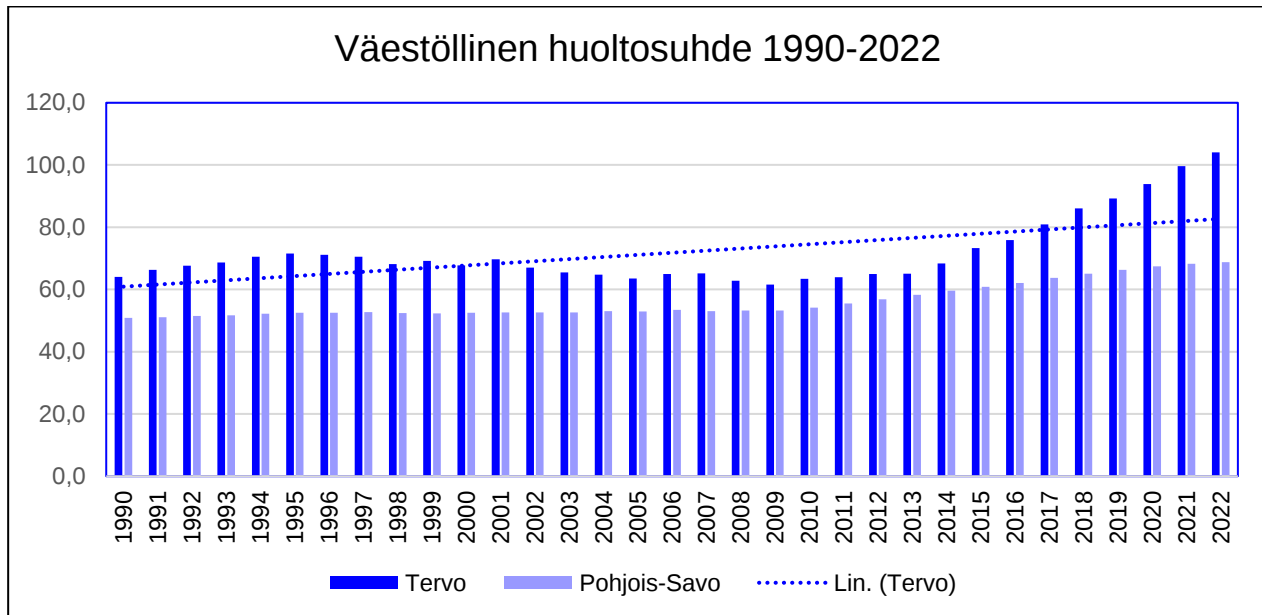

Lähde: Foresavo

Tervon kunnan ikärakenne painottuu aikuisväestöön. Väestön keski-ikä oli Tervossa vuoden 2022 lopussa 55,6 vuotta ja koko maassa 43,7 vuotta. Matala syntyvyys näkyy Tervossa lapsi-ikäluokkien määrissä.

Lähde:foresavo (*vieraskielisten osuus kaikista ikäryhmistä)

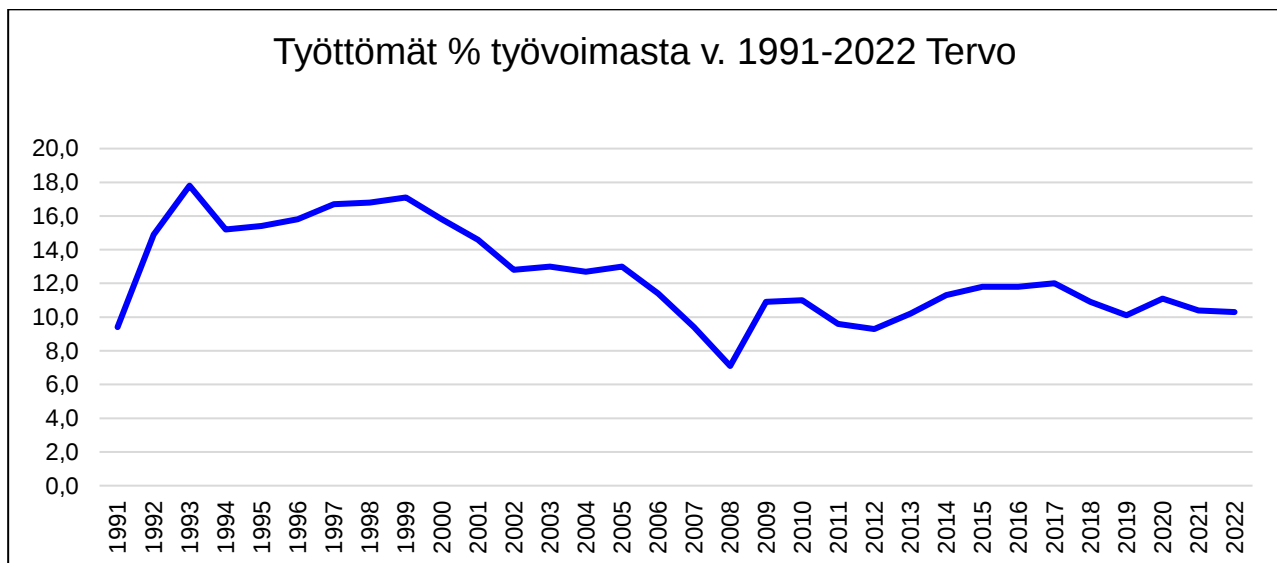

Lähde: Foresavo

Työllisyys

Alueella asuvan työllisen työvoiman määrä oli vuoden 2022 lopussa 586 henkilöä.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 30.9.2023 oli Tervossa 10,3 %. Koko Pohjois-Savossa luku oli 9,6 % ja koko maassa 9,4 %. Työmarkkinatuen kuntaosuus oli vuonna 2022 96 840,20 euroa.

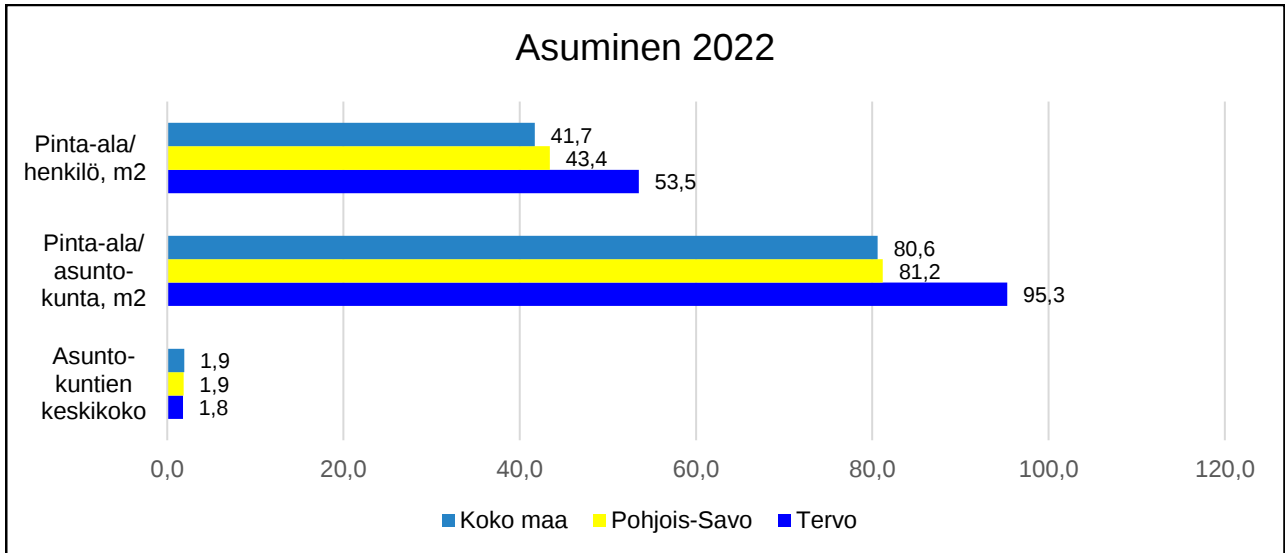
Lähde: foresavo

Tervon työpaikkaomavaraisuus oli vuoden 2022 lopussa 72,1 %. Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman suhteen. Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100 %, on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman määrä. Jos taas työpaikkaomavaraisuus on alle 100 %, on tilanne päinvastainen. Tervon työssäkäyntiliikenne suuntautuu ennen kaikkea Kuopioon. Tervon työpaikoista suurimpia sektoreita ovat palvelualat 72 6, alkutuotanto 20 % ja jalostus 7 %.

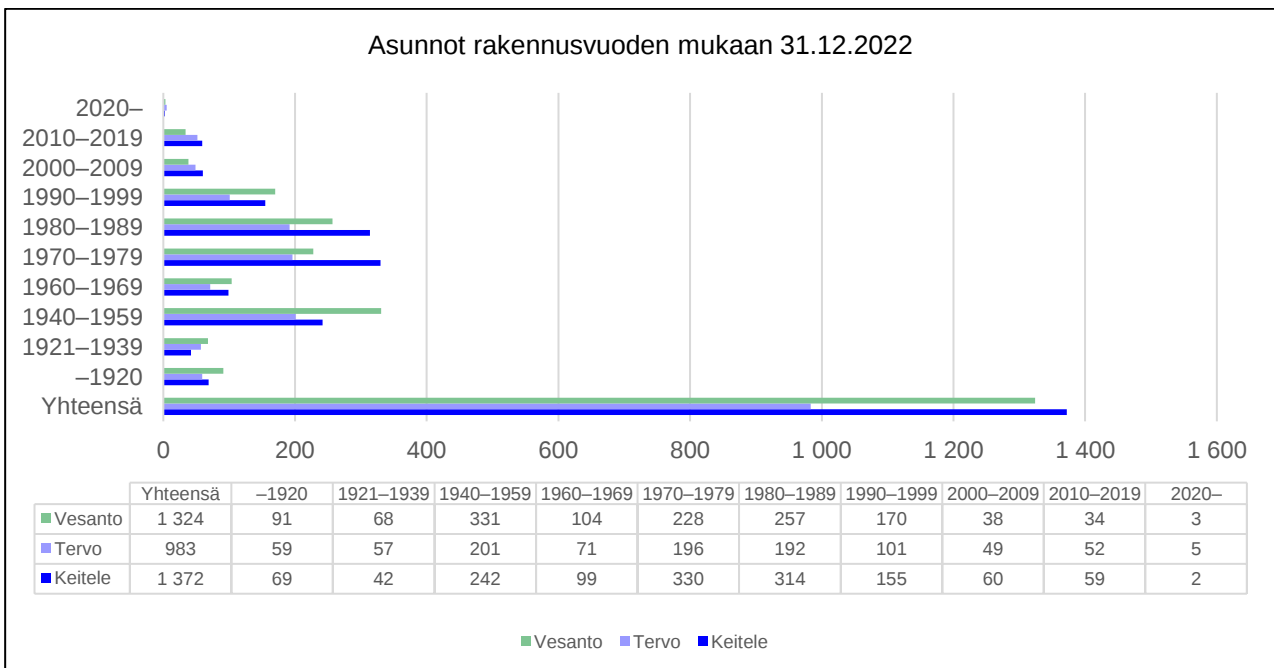
Asuminen

Asuntokuntien lukumäärä oli vuoden 2022 lopussa 777 kappaletta. Vapaa-ajan asuntoja Tervossa oli vuoden 2022 lopussa 931 kappaletta. Tervossa asutaan keskimäärin muuta maata hivenen väljemmin ja pienemmissä asutokunnissa.

Lähde: foresavo

Vuosien 2020–2023 aikana Tervoon on valmistunut viisi uutta asuntoa. Asuntorakentamisen trendi on ollut laskeva koko Nilakan kuntien alueelle. Asumisessa ja asuntorakentamisessa näkyy valtakunnallisesti selvästi kaupungistuminen ja kasvavat kaupunkiseudut. Etenkin Tervossa rakennuskannan ikä painottuu ennen vuotta 2000 valmistuneisiin rakennuksiin.

Lähde: Foresavo

3 VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUS

3.1 Talousarvionäkymät 2024

Tervossa vuoden 2022 tilinpäätös oli ylijäämäinen 22 385,17 euroa. Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä kasvoi vuoden 2021 tilinpäätöksen jälkeen 656 199,04 euroon. Kertynyttä ylijäämää / asukas oli 456 euroa.

Tuleva vuosi 2024 ja suunnitelmakausi 2025–2026 tulevat olemaan kunnalle taloudellisesti haastavia. On haastava arvioida valtionosuuksien lopullista tasoa. Suunnitelmakaudella valtionosuudet laskevat merkittävästi, korkomenot ovat nousussa ja samalla suunnitelmavuosille on tulossa merkittävä investointi yhte-näiskouluhankkeen myötä, joka toteutetaan leasingmallilla. Näin ollen koulun rakentamiskustannukset kohdentuvat käyttötalouden puolelle koulun valmistumisen myötä suunnitelmakaudella. Investoinnit on asetettava tarpeellisuus ja kiireellisyysjärjestykseen.

3.2 Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvollisuus

Kuntalaissa säädetään kunnan talousarvion ja -suunnitelman rakenteesta ja sisällöstä. Suomen Kuntaliitto sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaosto ovat lisäksi antaneet ohjeita ja suosituksia talousarvion ja talous-suunnitelman valmistelusta ja sisällöstä. Tervon kunnan talousarvion sisältö on laadittu ottaen huomioon mainitut ohjeet ja säännökset

Vuoden 2024 talousarvioehdotus on taloussuunnitelmakauden 2024–2026 ensimmäinen vuosi. Talous-suunnitelmassa vuosien 2024–2025 euromääräiset luvut esitetään lautakuntien esityksissä tulosalueta-solla.

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältävät:

- käyttötalousosan
- tuloslaskelmaosan
- investointiosan
- rahoitusosan

Käyttötalousosan osalta valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot toimitilille tehtävän tai tehtävien hoitamiseen. Toimitilimet on jaettu tulosaluei-siin. Talousarvion käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitova on määrärahan menojen ja tulojen erotus eli toimintakate. Toimintakate on käyttötalouden toimintatulojen ja -menojen erotus ja se osoittaa, pal-jonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.

Hallintokunnille ovat sitovia käyttötalouden määrärahat menojen osalta ja tuloarviot tulojen osalta. Hallin-tokunnat määrittelevät keskeiset sitovat tavoitteet ja tunnusluvut käyttötalouden talousarvioon. Talousar-vion hyväksymisen jälkeen toimitilimet vahvistavat tarkemmat käyttösuunnitelmat talousarvioon perus-tuen.

Investointiosassa sisältää suunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Useamman vuoden ai-kana toteutettava investointihanke jaksetaan suunnitelmavuosille. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Rahoitusosassa esitetään yhteenvedona rahan läh-teet ja käyttö. Hankkeet ja hankeryhmät esitetään toimitilimittain (hanke = investointikustannuspaikka). Kunnanvaltuuston hyväksymä raja aktivoitavalle käyttöomaisuudelle on 10.000 euroa.

Talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden aikana puolivuo-tiskatsauksissa. Tilivelvollisten viranhaltijoiden tulee huolehtia siitä, että tulosalueen määräraha ei ylitä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta kunnan toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijää ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavaa henkilöä hänen toimiessaan toimielimen alaisena.

Luottamushenkilöt:

Kunnanhallituksen jäsenet
Lautakuntien jäsenet

Hallintotoimisto:

Kunnanjohtaja
Hallintopäällikkö
Rakennustarkastaja
Ympäristönsuojelutarkastaja

Sivistystoimisto:

Sivistys- ja kirjastotoimen johtaja
Yhtenäiskoulun rehtori
Varhaiskasvatuspäällikkö

Ympäristöterveydenhuollon toimisto

Ympäristöterveysjohtaja

3.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjen avulla tuotetaan riittävä varmuus tuloksellisesta ja tavoitteiden mukaisesta toiminnasta sekä hyvän hallinnon toteutumisesta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla varmistetaan strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen, päätösten perusteena olevan tiedon riittävyys ja luotettavuus ja se, että lainsäädäntöä, määräyksiä ja ohjeita sekä johdon ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus sekä resurssit turvataan.

Kunnanvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, jotka ohjaavat koko kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallitus valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa, tuloksellisuutta ja raportointia sekä antaa täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseksi. Lisäksi kaikki tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa varojen käytössä vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta määritettyjen menettelytapojen ja ohjeiden mukaisesti.

3.4 Henkilöstö

Vuoden 2022 lopussa Tervon kuntaan palvelussuhteessa oli yhteensä 85 työntekijää. Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi henkilöstön määrä pienentyi kunnan organisaatiossa olennaisesti. Lokakuussa 2023 palvelussuhteessa (sekä vakituinen että määräaikainen) Tervon kuntaan oli 60 henkilöä. Henkilöstömäärän arvioidaan pysyvän vuonna 2024 samalla tasolla. Vuoden 2024 talousarviossa koko kunnan henkilöstömenot ovat 3 375 270 euroa. Ennen rekrytointien käynnistämistä tehtävien täyttämiset arvioidaan täyttölupamenettelyssä kunnanhallituksessa.

Henkilöstösuunnittelu on kuvattu tarkemmin liitteenä olevassa henkilöstösuunnitelmassa.

4 KONSERNIOHJAUS

4.1 Konserniohjauksen periaatteet

Kuntalain mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kuntakonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeen 15.6.2023 § 30. Konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan talousarviossa on huomioitava kuntakonsernin näkökulma sekä vastuut ja velvoitteet. Kuntakonsernin taloutta ja investointeja on voitava suunnitella ja ohjata yhdessä, jotta konsernin kokonaisuus voidaan varmistaa ja rajalliset resurssit käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi. Kunnanvaltuusto päättää kuntakonsernille ja sen tytäryhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista kunnan talousarvion käsittelyn yhteydessä. Tytäryhteisöt on ohjeistettu huomioimaan omissa talousarvioesityksissään yhtiön toimintaan liittyvä sisäinen valvonta ja riskien hallinta. Tytäryhtiöiden toiminnasta ja taloudesta raportoidaan konserniohjeen mukaan kunnan osavuositarkastuksissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Kuntalain 118 §:n mukaan kuntien taloudellista tilannetta tarkastellaan kuntakonsernin talouden tunnuslukujen mukaisesti.

4.2 Tervon kuntakonsernin rakenne ja konserniyhteisöille asetetut tavoitteet

Tervon kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

Kunnan välitön määräysvalta:

- Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot
- Tervon Kehitys Oy

Osakkuusyhteisöt: kunnan määräysvalta

- Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli
- Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Kaikille konserniyhtiölle asetettava yhteinen tavoite vuodelle 2024: Konserniyhtiöiden tuotto-odotusten selvittäminen siten, että konserniyhtiöt antavat omistajalle selvityksen oman toimintansa lyhyen sekä pitkän aikavälin tuotto-odotuksista. Selvityksen tulee koskea ainakin vuosia 2024–2026.

Tervon Kehitys Oy

Tervon Kehitys Oy on Tervon kunnan 100 prosenttisesti omistama yhtiö.

Yhtiöllä on vuonna 2022 neljä liiketoimintaosa-aluetta:

kaukolämpöliiketoiminta
vesiliiketoiminta
kiinteistöliiketoiminta
kehitystoiminta

Tervon Kehitys Oy:n tilikauden tulos 31.12.2022 päättyneeltä tilikaudelta 49.565,15 euroa. Vuoden 2024 tavoitteena on positiivinen liiketoiminnan tulos sekä erityisesti vesiliiketoiminnan kannattavuuden parantaminen. Yhtiöllä on ulkopuolinen toimitusjohtaja. Vesi- ja kaukolämpötoiminnasta vastaa liiketoimintajohtaja.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot

Viime vuosina suurimmat haasteet talouden tasapainolle vuokrataloyhtiön osalta ovat aiheuttaneet Myllärinkulman kiinteistön ylläpitokustannukset ja jonkin verran myös tyhjät asunnot. Kiinteistö ollut myynnissä vuodesta 2020, mutta ostohalukkuutta kiinteistöä kohtaan ei ole ollut. Haasteeseen on reagoitu käynnistämällä vuokra-asuntokannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi, mikä tarkoittaa joidenkin vuokratalojen myyntiä tai purkamista tulevana vuosina.

Vuokrataloille on asetettu tavoitteeksi toiminnan taloudellinen tasapaino. Vuokratalojen tavoitteena on vastata vuokra-asuntojen kysyntään alueella ja saada käyttöaste mahdollisimman korkeaksi.

Asuntojen käyttöaste (lukumäärä) oli: 78 % suhteessa vuokratut asunnot kaikkiin (60 kpl) omistettuihin huoneistoihin nähden sekä 89 % vuokrattavissa (45 kpl) oleviin (5.9.2023).

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalojen osalta tilikauden tulos vuonna 2022 oli -24.608,61 tappiollinen.

Vuonna 2024 tavoitteena on, että yhtiön tilikauden tulos on positiivinen, joka on haastava, jos vuokrausaste jää matalaksi.

Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli

Tervon kunta omistaa 72,12 % yhtiön osakekannasta. Yhtiön tehtävänä on omistaa ja hallinnoida Teollisuustie 2 sijaitsevaa teollisuuskiinteistöä. Yhtiön toiminta on ollut vakaata ja kaikki toimitilat ovat olleet vuokrattuina. Yhtiön tilikauden 2022 voitto oli 951,56 euroa.

Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Tervon kunta omistaa 55,1 % yhtiön osakekannasta. Valtaosa kunnan omistamista tiloista on remontoitu ja kunnostettu. Kaikki kunnan omistuksessa olevat tilat on vuokrattu vuonna 2022 toistaiseksi voimassa olevilla vuokrasopimuksilla. Yhtiön tilikauden 2022 tulos oli 5,34 euroa.

5 TERVON KUNNAN TALOUSARVIO 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025-2026

5.1 Toimintakulut

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä toimintakulut (ulkoiset + sisäiset erät) ovat 6,091 milj. euroa. Vuoden 2023 alkuperäisessä talousarviossa toimintakulut ovat 5,895 milj. euroa. Toimintakulut nousevat vuoden 2023 talousarvioon verrattuna 3,3 % (0,196 milj. euroa)

Talousarvion laadintaohjeen linjauksen mukaisesti palkkakuluihin on tehty 4 %:n korotus ja muilta osin käyttötalouden toimintakuluihin haettiin 10 % säästöjä vuoden 2023 talousarvioon verrattuna.

Kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksuprosentiksi on arvioitu vuodelle 2024 1,30 prosenttia. Henkilöstösivukulut on laskettu talousarvioon talousarvion laadintaohjeessa annetuilla prosenteilla. Lopulliset maksut vuodelle 2024 vahvistetaan loppuvuodesta 2023. Työnantajan palkkaperusteinen KuEl- maksu vuodelle 2024 on ennakkoarvioiden mukaan 23,50 prosenttia.

5.2 Toimintakulut menolajeittain

Vuoden 2024 talousarviossa kunnan toimintamenoista 6,091 milj. euroa eurosta (ulkoiset + sisäiset erät) 29,2 % (1,780 milj. euroa) koostuu palvelujen ostoista. Henkilöstökulut ovat 3,375 milj. euroa ollen toimintamenoista 55,4 %.

Aine-, tarvike- ja tavaraostoihin on talousarviossa varattu 0,272 milj. euroa (4,5 %). Avustukset muodostavat toimintamenoista 0,233 milj. euroa eli 3,8 %. Muita toimintakuluja on 2024 talousarviossa 0,430 milj. euroa (7,1 %).

5.3 Toimintatuotot

Toimintatuottoja vuonna 2024 on arvioitu kertyvän yhteensä 2,454 milj. euroa, joka on noin 0,216 milj. euroa (9,7 %) enemmän kuin vuoden 2023 talousarviossa. Toimintatuotoista 2,404 milj. euroa on ulkoisia tuloeria ja 0,05 milj. euroa sisäisiä tuloeria. Ulkoisista myyntituotoista merkittävimpiä ovat ympäristöterveydenhuollon tuotot noin 1,657 milj. euroa.

Tuet ja avustukset muodostavat toimintatuotoista 0,65 % eli 0,015 milj. euroa. Muita toimintatuottoja on vuodelle 2024 arvioitu 0,389 milj. euroa, joka on 4,8 % kuluva vuotta vähemmän.

5.4 Toimintakate

Vuoden 2024 talousarviossa toimintakatteeksi on arvioitu -3,637 milj. euroa. Vuoden 2023 alkuperäisessä talousarvioesityksessä toimintakatteeksi on arvioitu -3,657 milj. euroa, eli nettomenojen ennakoidaan laskevan 0,02 milj. euroa vuoden 2023 talousarvioon verrattuna.

5.5 Verotulot

Verotuloja vuonna 2024 on arvioitu kokonaisuudessaan kertyvän 3,118 milj. euroa, mikä on 4,5 % enemmän kuin vuoden 2023 talousarviossa (2,983 milj. euroa). Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kunnan tuloveroa kertyi 4 106 885,82 euroa, kiinteistövero 587 878,08 euroa ja yhteisövero 736 868,67 euroa, yhteensä 5 431 632,57 euroa.

Kunnan tuloveroprosentti vuodelle 2024 on 9,90 %. Kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat:

- vakituisen asuinrakennuksen kiinteistövero-% 0,70
- maapohjan kiinteistövero-% 1,3
- muiden kuin vakituisten as. rakennusten kiinteistövero-% 1,70
- yleinen kiinteistövero-% 1,20
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero-% 2,00
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero-% 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero-% 3

5.6 Valtionosuudet

Kuntaliiton valtionosuusarviolaskelman mukaan Tervon kunnan valtionosuudet ovat vuonna 2024 0,7 milj. euroa, jossa on nousua vuoden 2023 talousarvioon (0,653 milj. euroa) 0,047 milj. euroa (7,1%).

5.7 Tuloslaskelman arviointi

Vuosikate vuoden 2024 talousarviossa on 407 125 euroa, mikä on 164 386 euroa (talousarvio 2023 242 739,00 euroa) edellisvuotta parempi. Merkittävä negatiivinen vaikutus vuodelle 2024 on korkotason arvoidulla nousulla.

Vuosikate ei riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja, jotka vuoden 2024 talousarviossa on arvioilta 0,414 milj. euroa. Tilikauden arvioitu tulos on 7090 euroa. Poistoeron ja rahastojen muutosten jälkeen talousarvion tilikauden ylijäämäksi muodostuu 1010 € euroa.

5.8 Rahoituslaskelman arviointi

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Rahoituslaskelma osoittaa, että velan määrä kasvaa voimakkaasti suunnittelukaudella.

Rahoituslaskelmassa investointien rahavirta pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen jälkeen on -0,351 milj. euroa, kun se vuoden 2023 alkuperäisessä talousarviossa on -0,386 milj. euroa.

Vuoden muutettuun talousarvioon 2023 uutta lainaa on varauduttu nostamaan 1 milj. euroa, josta on nostettu 500 000 euroa.

Vuoden 2024 talousarviossa ei varauduta lainannostoon. Pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois 0,381 milj. euroa.

5.9 Tase-erien kehitys

Rahoitusvarallisuus/kassavarat

Kassavarat vuoden 2022 lopussa olivat 3,41 milj. euroa. Talousarviovuonna 2023 kassavarat ovat vähentyneet kuntatodistuksen lyhentämisen myötä. Vuonna 2024 kassavarojen on arvioitu vähenevän.

Omavaraisuus ja suhteellinen velkaantuneisuus

Kunnan omavaraisuusaste vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli 58,7 %. Omavaraisuus -% kertoo oman pääoman ja koko kunnan pääoman suhteen eli mittaa kunnan vakavaraisuutta ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli vuoden 2022 tilinpäätöksessä 40,7 %. Suhteellinen velkaantuneisuus -% kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisin maksuun.

5.10 Taloussuunnitelmakauden 2024–2026 investointiohjelma

Suunnitelmakauden 2024–2026 investointihankkeet ovat yhteensä 466 000 euroa. Investoinneista vuodelle 2024 kohdistuu 343 000 ja vuodelle 2025 123 000 euroa. Tarkemmat selvitykset investointihankkeista on esitetty investointiosassa.

5.11 Kertynyt ylijäämä / alijäämä

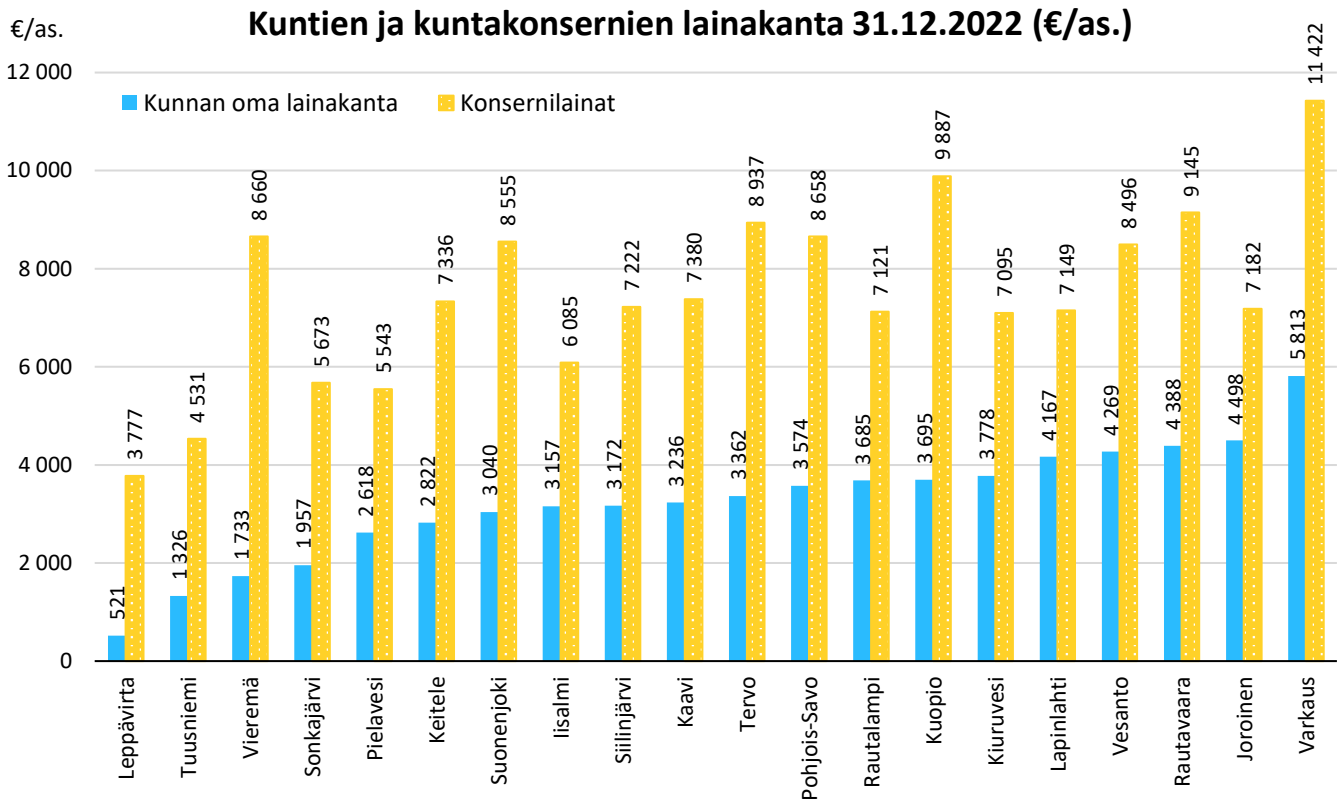
Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä on vuoden 2022 tilinpäätöksen jälkeen 656 000 euroa. Kertynyttä ylijäämää / asukas on 456 euroa.

5.12 Lainat

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä Tervon kunnalla oli lainaa yhteensä 4. 845 milj. euroa eli 3367 euroa/asukas.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä Tervon kuntakonsernilla oli lainaa yhteensä 12. 878 milj. euroa eli 8 949 euroa/asukas.

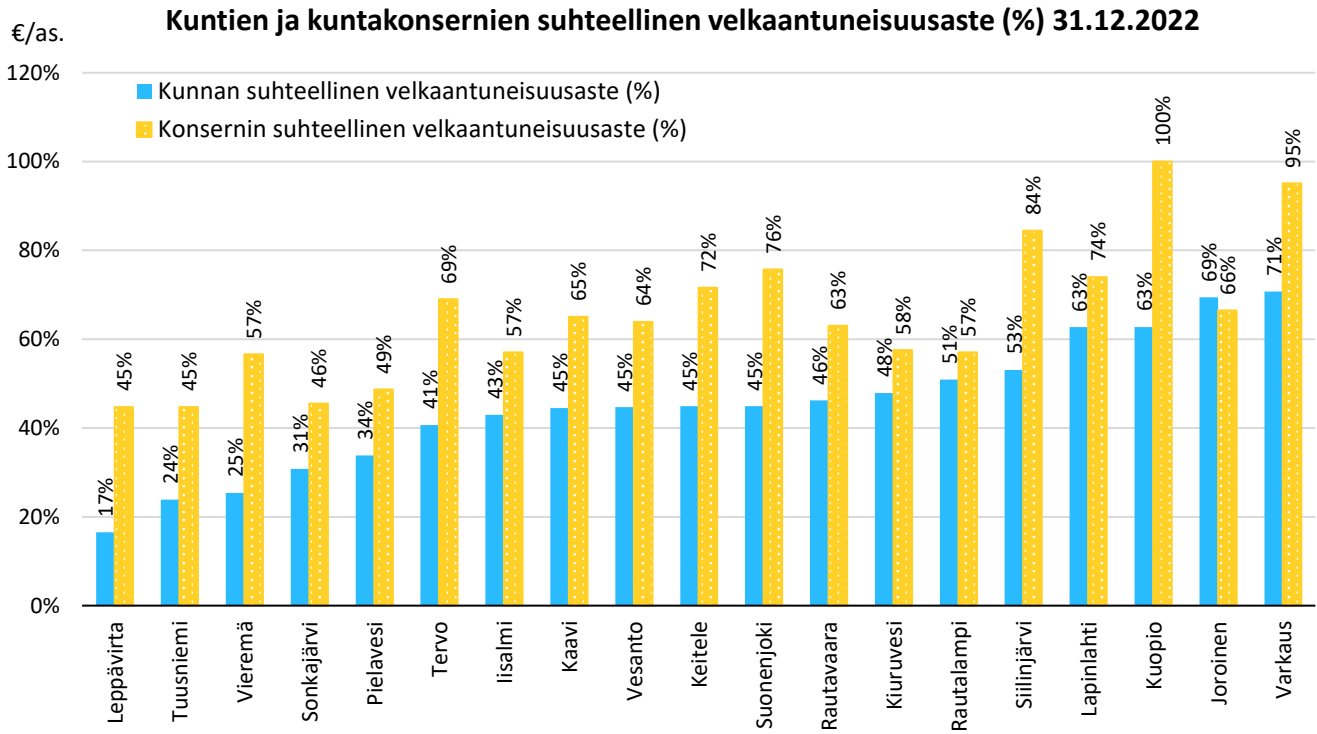
Arvion mukaan talousarviovuoden 2023 lopussa lainaa on arviolta noin 4.696 milj. euroa eli 3 258 euroa/asukas. Arvion mukaan lainakanta olisi suunnitelmakauden lopussa 3,847 milj. euroa. Lainakanta sisältää sekä pitkä- että lyhytaikaisten luottojen erät.

Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuhun 2023

Lähde: Pohjois-Savon liitto

Suhteellinen velkaantuneisuus Tervon kuntakonsernissa on yli 50 %. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo siitä, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluku on, sitä parempi mahdollisuus kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Velkaantuneisuutta on kasvattanut kuntien tehtävien lisääntyminen ja merkittävät investointipaineet. Kuntien valtionosuuksien leikkaukset, tehtävien kasvu ja palvelujen kysynnän lisäys ovat pienentäneet kuntien investointien tulorahoitusosuutta, mikä yhdessä korkean investointitason kanssa on kiihdyttänyt kuntien ja kuntakonsernien velkaantumista.

Kysely Pohjois-Savon kunnille maalis-huhtikuu 2023

Lähde: Pohjois-Savon liitto

6 VALTIOVARAINMINISTERIÖN TOIMEKSIANNOSTA KERÄTTÄVÄT TIEDOT

VALTIONVARAINMINISTERIÖN TOIMEKSIANNOSTA KERÄTTÄVÄT TIEDOT										
TERVON KUNTA										
TALOUSARVIO 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2026										
ULKOISET ERÄT										
						TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT						3007	2188	2404	2402	2402
Myyntituotot						1 779	1646	1889	1891	1891
Maksutuotot						581	103	110	112	112
Tuet ja avustukset						116	29	16	10	10
Muut toimintatuotot						531	410	389	389	389
TOIMINTAKULUT						15081	5845	6042	6027	6027
Henkilöstökulut						4 366	3209	3375	3364	3364
Palvelujen ostot						9682	1996	1742	1738	1738
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						172	126	273	273	273
Avustukset						400	129	233	233	233
Muut toimintakulut						461	385	419	419	419
TOIMINTAKATE						-12074	-3657	-3638	-3625	-3625
Verotulot						5 431	2983	3118	3118	3118
Valtionosuudet						6 886	653	700	700	700
Rahoitustuotot ja -kulut						100	263	227	227	227
VUOSIKATE						345	242	407	420	420
Poistot ja arvonalentumiset						330	310	414	414	285
Satunnaiset erät										
TILIKAUDEN TULOS						14	-68	-7	6	134
Investointimenot yhteensä						-209	-285	-343	-123	
Rahoitusosuudet investointimenoihin										
Investointihyödykkeiden luovutustulot(brutto)						284	350	350		
Toiminnan ja investointien rahavirta						387	307	414		
Lainakanta 31.12						4845	4696	4579	4263	3847
Tulooveroprosentti						21,5	8,86	9,9	9,9	9,9
Henkilöstön määrä, vakituiset						64	45	45	45	45

7 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO TA 2024

1 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO TA 2024				
Toimielin/tulosalue		Sitovuus 1)	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA				
100	KESKUSVAALILAUTAKUNTA			
	100 Vaalit	B	15 080	6 000
120	TARKASTUSLAUTAKUNTA			
	121 Tilintarkastus	B	13 240	
130	KUNNANHALLITUS			
	131 Yleishallinto	B	849 240	53 575
	481 Tekniset palvelut	B	609 255	513 820
	601 Ympäristötoimi	B	182 265	65 700
160	KHALL. ELINKEINOJAOSTO			
	161 Elinkeino toiminta	B	161 030	800
300	SIVISTYSLAUTAKUNTA			
	301 Koulutustoiminta	B	1 968 141	90 240
	361 Vapaa-aikatoiminta	B	558 695	16 150
650	YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA	B		
	651 Ympäristöterveyden huolto	B	1 685 130	1 657 966
TULOSLASKELMAOSA				
	Verotulot	B		3 118 000
	Valtionosuudet	B		700 000
	Korkotulot	B		7 000
	Muut rahoitustulot	B		314 000
	Korkomenot	B	84 050	
	Muut rahoitusmenot	B	10 000	
INVESTOINTIOSA				
901	KUNNANHALLITUS			
	902 Kiinteä omaisuus			350 000
	926 Tietokoneohjelmat		50 000	
	920 SIVISTYSLAUTAKUNTA			
	926 Kiinteistöjen peruskorjaukset	B	70 000	
	957 Talonrakennus	B		
	945 Muut pitkävaikutteiset menot	B	130 000	
940	TEKNISET PALVELUT			
	945 Muut pitkävaikutteiset menot	B		
	955 Kiinteistöjen peruskorjaukset	B		
	965 Julkinen käyttöomaisuus	B	93 000	
RAHOITUSOSA				
	Antolainauksen muutokset			
	Antolainasaamisten vähennykset	B		30 000
	Lainakannan muutokset			
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	381 666	
	Lyhytaikaisten lainojen muutos	B		
	Vaikutus maksuvalmiuteen			
TALOUSARVION LOPPUSUMMA			6 860 792	6 923 251
1) B = sitovuus bruttomääräraha/-tuloarvio				

8 TULOSLASKELMAOSA (ULK. + SIS. ERÄT)

TULOSLASKELMA					
TULOSLASKELMAOSA (ulk. + sis. erät)					
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 819 055,00 €	1 684 376,00 €	1 927 651,00 €	1 890 711,00 €	1 929 511,00 €
Maksutuotot	582 350,00 €	103 190,00 €	110 200,00 €	112 050,00 €	112 050,00 €
Tuet ja avustukset	116 032,00 €	29 620,00 €	15 800,00 €	9 800,00 €	9 800,00 €
Muut toimintatuotot	544 573,00 €	420 700,00 €	400 400,00 €	389 400,00 €	400 400,00 €
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 062 010,00 €	2 237 886,00 €	2 454 051,00 €	2 401 961,00 €	2 451 761,00 €
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-4 366 039,00 €	-3 208 647,00 €	-3 375 270,00 €	-3 363 750,00 €	-3 363 750,00 €
Palvelujen ostot	-9 720 983,00 €	-2 035 790,00 €	-1 780 626,00 €	-1 738 266,00 €	-1 777 066,00 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-172 451,00 €	-126 680,00 €	-272 940,00 €	-272 940,00 €	-272 940,00 €
Avustukset	-400 074,00 €	-129 300,00 €	-233 000,00 €	-233 000,00 €	-233 000,00 €
Muut toimintakulut	-475 861,00 €	-395 050,00 €	-430 040,00 €	-419 040,00 €	-430 040,00 €
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-15 135 408,00 €	-5 895 467,00 €	-6 091 876,00 €	-6 026 996,00 €	-6 076 796,00 €
* TOIMINTAKATE *	-12 073 398,00 €	-3 657 581,00 €	-3 637 825,00 €	-3 625 035,00 €	-3 625 035,00 €
Verotulot	5 431 633,00 €	2 983 000,00 €	3 118 000,00 €	3 118 000,00 €	3 118 000,00 €
Valtionosuudet	6 886 032,00 €	653 820,00 €	700 000,00 €	700 000,00 €	700 000,00 €
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	5 987,00 €	6 500,00 €	7 000,00 €	7 000,00 €	7 000,00 €
Muut rahoitustuotot	533 276,00 €	350 000,00 €	314 000,00 €	314 000,00 €	314 000,00 €
Korkokulut	-40 754,00 €	-78 000,00 €	-84 050,00 €	-84 050,00 €	-84 050,00 €
Muut rahoituskulut	-397 667,00 €	-15 000,00 €	-10 000,00 €	-10 000,00 €	-10 000,00 €
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	100 842,00 €	263 500,00 €	226 950,00 €	226 950,00 €	226 950,00 €
* VUOSIKATE *	345 109,00 €	242 739,00 €	407 125,00 €	419 915,00 €	419 915,00 €
Poistot ja arvonalentumiset					
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-330 861,00 €	-310 709,00 €	-414 215,00 €	-414 215,00 €	-285 420,00 €
Satunnaiset erät					
* TILIKAUDEN TULOS *	14 248,00 €	-67 970,00 €	-7 090,00 €	5 700,00 €	134 495,00 €
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	8 137,00 €	8 100,00 €	8 100,00 €	8 100,00 €	8 100,00 €
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	22 385,00 €	-59 870,00 €	1 010,00 €	13 800,00 €	142 595,00 €
= valtuustoon nähden sitovat erät					

8.1 Tavoitteet ja tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut, % (ulk.+sis.)	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
=100 x Toimintatuotot / Toimintakulut, %	-20,2	-38,0	-40,3	-39,9	-40,3
<i>Vuosikate/poistot, %</i>					
= 100 x Vuosikate / Poistot	-104,3	-78,1	-98,3	-101,4	-147,1
<i>Vuosikate eur/asukas</i>	233,3	165,1	282,5	291,4	291,4
Asukasmäärä vuoden lopussa	1479	1470	1 441	1 441	1 441

8.2 Tuloslaskelma (ulkoinen)

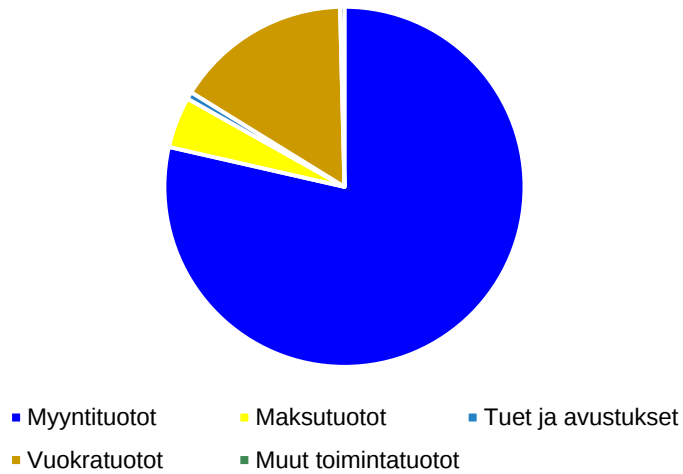
TULOSLASKELMA	TP 2022	TA2023	TA2024	Muutos%
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	1 779 706	1 645 576	1 888 851	14,8
Maksutuotot	581 450	103 190	110 200	6,8
Tuet ja avustukset	116 032	29 620	15 800	-46,7
Muut toimintatuotot	530 689	410 460	389 400	-5,1
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 007 877	2 188 846	2 404 251	9,8
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-4 366 039	-3 208 647	-3 375 270	5,2
Palvelujen ostot	-9 681 765	-1 996 990	-1 741 826	-12,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-171 895	-126 680	-272 940	115,5
Avustukset	-400 074	-129 300	-233 000	80,2
Muut toimintakulut	-461 501	-384 810	-419 040	8,9
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-15 081 274	-5 846 427	-6 042 076	3,3
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-12 073 397	-3 657 581	-3 637 825	-0,5
Verotulot	5 431 633	2 983 000	3 118 000	4,5
Valtionosuudet	6 886 032	653 820	700 000	7,1
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	5 987	6 500,00 €	7 000,00 €	7,7
Muut rahoitustuotot	533 276	350 000,00 €	314 000,00 €	-10,3
Korkokulut	-40 754	-78 000,00 €	-84 050,00 €	7,8
Muut rahoituskulut	-397 667	-15 000,00 €	-10 000,00 €	-33,3
Rahoitustuotot ja -kulut	100 843,00 €	263 500,00 €	226 950,00 €	-13,9
VUOSIKATE	345 109,00	242 739,00 €	407 125,00 €	67,7
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-330 861	-310 709	-414 215	33,3
Poistot ja arvonalentumiset	-330 861	-310 709	-414 215	33,3
TILIKAUDEN TULOS	14 248,00 €	-67 970,00 €	-7 090,00 €	-89,6
Poistoeron muutos	8 137,00 €	8 100,00 €	8 100,00 €	0,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	22 385,00 €	-59 870,00 €	1 010,00 €	-101,7

8.3 Toimintatuotot ja –kulut lajeittain TA 2024

Toimintatuottojen (ulk.) jakautuminen tulolajeittain					
		%	2024	2023	2022
Myyntituotot		78,56	1 888 851	1 645 576	1 779 706
Maksutuotot		4,58	110 200	103 190	581 450
Tuet ja avustukset		0,66	15 800	29 620	116 032
Vuokratuotot		15,81	380 100	405 710	359 014
Muut toimintatuotot		<u>0,39</u>	<u>9 300</u>	<u>4 750</u>	<u>171 675</u>
		100	2 404 251	2 188 846	3 007 877

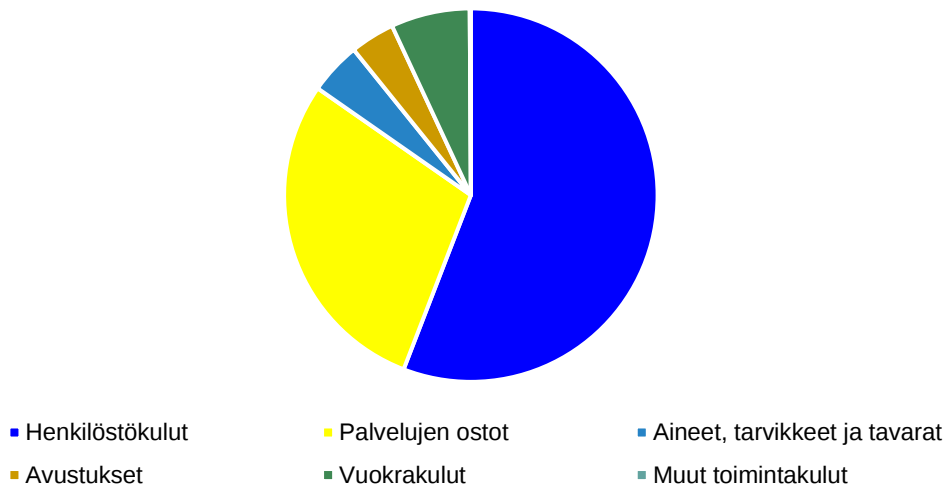
Toimintatuottojen jakautuminen 2024

Toimintakulujen (ulk.) jakautuminen kululajeittain					
	%	2024	2023	2022	
Henkilöstökulut	55,86	-3 375 270	-3 208 647	-4 366 039	
Palvelujen ostot	28,83	-1 741 826	-1 996 990	-9 681 765	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4,52	-272 940	-126 680	-171 895	
Avustukset	3,86	-233 000	-129 300	-400 074	
Vuokrakulut	6,84	-413 190	-378 810	-419 656	
Muut toimintakulut	0,10	<u>-5 850</u>	<u>-6 000</u>	<u>-41 846</u>	
	100	-6 042 076	-5 846 427	-15 081 275	

Toimintakulujen jakautuminen 2024

Toimintatuotot ja –kulut hallintokunnittain TA 2024

ulk + sis. Erät eur	tuotot	kulut	netto
keskushallinto	54375	1038590	-984215
sivistystoimi	145190	2574354	-2429164
tekniset palv./khal	525820	558555	-32735
ympäristötoimi/khal	65700	175165	-109465
ympäristöterveydenhuolto	1657966	1696130	-38164
yhteensä	2449051	6042794	-3593743

9 RAHOITUSLASKELMA

TERVON KUNTA							
RAHOITUSLASKELMA							
				TP 2022	TA2023	TA2024	TS 2025 TS 2026
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate				345 108	242 739	407 125	312 739 312 739
Satunnaiset erät							
Tulorahoitukset korjauserät				-33 571			
Toiminnan rahavirta				311 537	242 739	407 125	312 739 312 739
Investointien rahavirta							
Investointimenot				-208 953	-285 000	-343 000	-123 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin							
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				284 586	350 000	350 000	
Toiminnan ja investointien rahavirta				387 170	307 739	414 125	189 739 312 739
Rahoituksen rahavirta							
<i>Antolainauksen muutokset</i>							
Antolainasaamisten lisäykset				-30000			
Antolainasaamisten vähennykset				60 000	30 000	30 000	30 000 30 000
<i>Antolainauksen muutokset</i>				30 000	30 000	30 000	30 000 30 000
<i>Lainakannan muutokset</i>							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys							
Pitkäaikaisten lainojen vähennys				-416 666	-416 666	-381 666	-416 666 -416 666
Lyhytaikaisten lainojen muutos							
<i>Lainakannan muutokset</i>				-416 666	-416 666	-381 666	-416 666 -416 666
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>							
Toimeksiantojen varojen ja po:ien muutos				172 967			
Vaihto-omaisuuden muutos							
Saamisten muutos				-11 709			
Korottomien velkojen muutos				54 858			
Rahoituksen rahavirta				-170 550	-386 666	-351 666	-386 666 -386 666
Rahavarojen muutos				216 620	-78 927	62 459	-196 927 -73 927
		Rahavarat 31.12		3 411 329			
		Rahavarat 1.1.		3 194 710			

10 HALLINTOKUNTAKOHTAISET TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET**10.1 Vaalit (Tulosalue, 101)****Tulosalueen toiminnot****Vaalit**

Kunnan keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä kunnassa ja tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti, valvoo vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimivuutta.

Tervon kunta muodostaa yhden äänestysalueen. Äänioikeutettuja on noin 1320.

Presidentinvaalien ennakkoäänestys kotimaassa 17.–23.1.2024 ja ulkomailla 17.–20.1.2024. Vaalipäivän äänestys 28.1.2024. Mahdollinen toinen vaali ennakkoäänestys kotimaassa 31.1.–6.2.2024 ja ulkomailla 31.1.–3.2.2024. Vaalipäivän äänestys 11.2.2024.

Europarlamenttivaalien ennakkoäänestys kotimaassa 29.5.–4.6.2024 ja ennakkoäänestys ulkomailla 29.5.–1.6.2024. Vaalipäivän äänestys 9.6.2024.

Tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Vaalien järjestäminen hoituu luotettavasti säädösten edellyttämällä tavalla.	Toteuttaa vuoden 2024 presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit	Virkailijasta johtuvien hylättyjen äänten lukumäärä.

VAALIT

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1000 €	Suunnitelma 2026 1000 €
Toimintatulot	3 553,20	2.900	6.000	3	-
Toimintamenot	-9 435,01	-5.760	-15.080	-6	-
Toimintakate (netto)	-5 881,81	-2.860	-9.080	-3	-
Poistot ja arvonalentumiset					
Laskennalliset erät	-883,98		-1.120		

=valtuustoon nähden sitovat erät

11 TARKASTUSLAUTAKUNTA (TOIMIELIN, 120)**11.1 Tilintarkastus (Tulosalue, 121)****Tulosalueen toiminnot**

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten.

Lautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Lautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioi kunnallisten palvelujen onnistumista palvelujen käyttäjien odotuksiin ja tarpeisiin nähden.

Tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Valtuuston asettamien tavoitteiden arviointi.	Arviointisuunnitelman laatiminen/päivittäminen.	Arviointikertomus.
Työohjelman mukainen toiminnan ja talouden arviointi.	Arviointi työohjelman mukaisesti.	Työohjelman toteutumisen seuranta.

TILINTARKASTUS

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1000 €	Suunnitelma 2026 1 000 €
Toimintatulot					
Toimintamenot	-18 513,65	-12.860	-13.240	-13	-13
Toimintakate (netto)	-18 513,65	-12.860	-13.240	-13	-13
Poistot ja arvonalentumiset					
Laskennalliset erät	-4 289,78	-770	-980		

=valtuustoon nähden sitovat erät

12 KUNNANHALLITUS (TOIMIELIN, 130)**12.1 Yleishallinto (Tulosalue, 131)**

Yleishallinto vastaa kunnan hallinto, -henkilöstö, - ICT-, ja talouspalveluiden järjestämisestä, kunnan kokonaiskehittämisestä, joukkoliikennepalveluista, kunnanhallituksen asioiden valmistelusta, esittelystä ja päätösten täytäntöönpanosta, edunvalvonnasta, suhdetoiminnasta, elinvoiman johtamisesta sekä viestinnästä ja markkinoinnista.

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Sähköisen asianhallintajärjestelmän, sähköisen arkistoinnin ja sähköisen allekirjoituksen suunnitelmallinen valmistelu ja käyttöönotto	Uudistetun yhdenmukaisen tiedonohjaussuunnitelman laatiminen. Tietojen vienti sähköiseen asianhallintajärjestelmään.	Asianhallintajärjestelmän käyttöönottoprojektin toteutumisen seuranta: toteutunut/ ei toteutunut
Palvelujen saavutettavuutta ja digitaalisuutta kehitetään.	Kunnan verkkosivujen uusimisprojekti.	Verkkosivujen uusimisprojektin toteutumisen seuranta: toteutunut/ ei toteutunut
Henkilöstön kouluttautumisen tukeminen	Koulutuksiin osallistumisen määrän kasvua vuodesta 2023	Koulutuksien määrä

YLEISHALLINTO

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1000 €	Suunnitelma 2026 1 000 €
Toimintatulot	137 171,59	42.110	53.575	53.575	53.575
Toimintamenot	-862 930,74	-752.258	-849.240	-849.240	-849.240
Toimintakate (netto)	-725 759,15	-710.148	-795.665	-795.665	-795.665
Poistot ja arvonalentumiset	-69 407,92	-74.985	-64.420	-64.420	-74.420
Laskennalliset erät	319 719,66	286.796	322.935		

~~Valtuustoon nähdn sitovat erät~~

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Kunnan väestö ikääntyy valtakunnallisen trendin mukaisesti. Myös kunnan omistamat kiinteistöt ovat ikääntyneitä. Yleisesti talouteen ja toimintaympäristöön liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä sekä kiihtyvä inflaatio.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit.

a) toiminnalliset riskit

Tietojärjestelmä- ja tietoverkkojen toimintaan liittyvät riskit.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Organisaation ohuus, organisaation vähäiset kehittämisresurssit.

c) tukitoimintojen riskit

Ulkoisten palvelujen tuottajien toiminnasta johtuvat riskit.

d) taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit painottuvat ennen kaikkea rahoituksen riskeihin.

Rahoitusriskit jakautuvat likviditeettiriskiin, luottoriskiin ja markkinariskiin.

Likviditeettivalmiusriskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla ja kassan ajantasaisella seurannalla.

Suurimmat luottoriskit kohdistuvat kunnan myöntämiin takauksiin ja antolainasaamisiin, joista suurin osa on omilta tytäryhtiöiltä. Saamisiin ja takauksiin liittyy merkittäviä riskejä tulevaisuudessa. Täten kunnan on tarkoin harkittava takauksiin ryhtymistä.

Markkinariski liittyy ennen kaikkea lainojen korkojen nousuun. Riskiä on ennakoivasti hallittu kiinteäkorkoisilla sopimuksilla.

e) omaisuusriskit

Ikääntyvä rakennuskanta, suorat rakennuksiin ja laitoksiin liittyvät esinevahingot.

g) henkilöriskit

Organisaation ohuus, avainhenkilöriskit. Sijaisjärjestelyjen hankala käytännön toteuttaminen pitkissä pois-saoloissa.

Työturvallisuusriskejä pyritään ennalta ehkäisemään työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Palveluiden tuottaminen häiriintyy ulkoisista tekijöistä johtuen, sopimuksilla varautuminen.

12.2 Tekniset palvelut (Tulosalue 481)

Tulosalueen toiminnot

Teknisen palveluiden tehtävänä on järjestää laadukkaat yhdyskuntatekniset palvelut sekä ylläpitää sekä vuokrata kunnan kiinteistöjä ja toimitiloja taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä edistää hyvään ja terveelliseen, turvalliseen ja viihtyisään elinympäristön toteuttamista.

Teknisten palveluiden toiminnoista kiinteistönhoito ja siivouspalvelut ostetaan Palveluyhtiö Viisarit Oy:ltä.

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Kiinteistönhoidon ja siivouksen palveluhankintojen tehostaminen	Palveluhankinnan selvittäminen vuoden 2025 osalta	Toteutunut/ei toteutunut
Vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen	Mökkiläisfoorumin perustaminen Toimintojen/ tapahtumien järjestäminen	Toteutunut/ ei toteutunut
Käytäntöjen tehostaminen Kiinteistö Oy Tervon vuokratilojen kanssa	Puolivuositaisen yhteistyöpalaverit kunnan ja vuokratilayhtiön välillä	Toteutunut/ei toteutunut
Tonttimyynnin käytäntöjä ja prosesseja uudistetaan	- Asukasluvun kasvattaminen - tonttien näkyvyyden parantaminen - tonttien myyntihinnat ja kaavat selvästi näkyvillä	Nettomuutto kuntaan Toteutunut/ ei toteutunut

Ajantasainen ja näkyvä kaavoitus	- ajankohtainen kaavoittaminen - kaavamuutoshakemuksen ohjeistuksen lisääminen kunnan sivuille - käynnistämissopimuksen ja taksojen laatiminen	Toteutunut/ ei toteutunut
Aluetta kehittävät investoinnit	- luontoreittien toteuttamisen mahdollisuuksia selvitetään (hankkeiden mahdollisuudet)	Toteutunut/ei toteutunut

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista:

Vuosien 2020–2023 aikana on tapahtunut merkittävä muutos teknisen lautakunnan lakkauttamisen ja Palveluyhtiö Viisareiden perustamisen myötä. Lisäksi kunnassa on tapahtunut vuosien 2020–2022 aikana henkilöstömuutoksia sekä hallintosäätöuudistus.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

Laskujen kierron toimivuus loma- ja poissaolojen aikana.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Teknisen lautakunnan ja teknisen johtajan puuttuminen lisäävät kuormittavuutta yleishallintoon ja kunnanhallitukseen.

c) tukitoimintojen riskit

Palvelujen ulkoistamiseen liittyvät riskit, riippuvuusriski.

d) taloudelliset riskit

Korkotason nousu, yllättävät kustannukset.

e) omaisuusriskit

Ennakoimattomat tapahtumat, esimerkiksi vesivahinko. Ikääntyneet kiinteistöt.

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

Ulkoistuksissa ja hallinnonuudistuksissa voi syntyä toivottuja, ei-toivottuja, odotettuja ja odottamattomia vaikutuksia. Sopimusriskit, sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta.

g) henkilöriskit

Organisaation ohuus.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Sopimuksiin liittyvät riskit, palvelujen ulkoistamisesta johtuvat riskit, organisaation ohuus.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Teknisen tulosalueen tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään puolivuositarkastuksissa sekä tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Merkittävin riski on henkilöstöön liittyvä. Henkilöresurssien niukkuus ja vastuualueiden tehtävien laadullinen ja määrällinen laajuus sekä ns. hiljainen tieto tuo riskin tavoitteiden saavuttamiselle ja realisoi pahimmillaan muita riskejä. Henkilöstöriskiä voidaan ennakoida hyvällä sisäisellä viestinnällä. Omaisuusriskejä hallitaan erityisesti vakuutusten avulla.

TEKNISET PALVELUT

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1000 €	Suunnitelma 2026 1 000 €
Toimintatulot	460 266,90	476.080,00	513.820	513.820	513.820
Toimintamenot	-825 324,30	-651.260,00	-609.255	-609.255	-609.255
Toimintakate (netto)	-365 057,40	-175.180,00	-95.435	-95.435	-95.435
Poistot ja arvonalentumiset	-198 930,24	-182.590,00	-179.325	-179.325	-179.325
Laskennalliset erät	-139 299,20	-39.250,00	-41.360		

=valtuustoon nähden sitovat erät

12.3 Ympäristötoimi (Tulosalue 601)

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Nilakan ympäristölautakunta vastaa kunnalle kuuluvista rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä ja valvonnasta Keiteleen, Tervon ja Vesannon kuntien alueella 1.1.2019 lähtien. Ympäristölautakunta toimii alueen rakennus- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennetun ympäristön, rakennuskannan sekä hyvän kuntakuvan syntymistä ja säilymistä sekä huolehtii yleisen edun huomioon ottamista. Rakennusvalvonta selvittää rakennushankkeiden luvanvaraisuuden ja käsittelee rakentamiseen liittyvät luvat. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin alueella kuuluu mm. maisematyöluvat.

Ympäristönsuojelu valvoo ympäristön ja vesistön pilaantumista aiheuttavia toimintoja, neuvoo kuntalaisia ja tuo ympäristönäkökulmaa paikalliseen päätöksentekoon. Ympäristönsuojelussa käsitellään ympäristölupia, maastoliikennelain mukaisia lupia, ilmoituksia ja annetaan määräyksiä ympäristötilan parantamiseksi sekä tehdään pienimuotoista ympäristötilan seurantaa. Lausunnoilla ympäristönsuojelu antaa paikallisen näkemyksen erilaisiin hankkeisiin ympäristönäkökulmasta.

Tavoitteena on ympäristön hyvinvoinnin vaaliminen sekä monimuotoinen luonnontilan säilyttäminen. Viihtyisän, terveellisen ja ekologisesti kestävä ympäristön aikaan saaminen.

Rakennusvalvontatoiminnan painopistealueet 2024

Sujuva ja asiakaslähtöinen lupamenettely, asiakaspalvelu ja neuvonta.

YMPÄRISTÖNHOITO JA -SUOJELU

Ympäristötoiminnan painopistealueet 2024

Valvontaohjelman toteuttaminen

Ympäristönsuojelumääräyksien voimaan saattaminen
Pohjavesien suojelusuunnitelman päivittäminen
Taksojen tarkastaminen
Sähköisten palveluiden kehittäminen
Ympäristötoimen ja ympäristönsuojelupalveluiden kehittäminen sopijakuntien kanssa

Tavoitteet suunnitelmavuosille 2024–2026

Ympäristötoimen ja ympäristönsuojelupalveluiden järjestämistä kehitetään sopijakuntien kesken laaduk-
kaiden ja kestävien ympäristönsuojelupalveluiden varmistamiseksi.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittäminen. Haja-asutusalueen pohjavesi- ja ranta-alueella
olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien valvonta.

Kannustetaan ja ohjataan edelleen rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennus-
ten kunnossapitoa ja korjaamista.

Selvitetään rakennusvalvonnan järjestäminen.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnuslukuja	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lupapäätökset (rakennukset, kpl)	n. 60	70	65	65	70
Rakennuskatselmus-, neuvonta-, valvonta- ja arvi- ointi tehtävät (kpl)	n. 175	175	160	170	175
Ympäristönsuojeluun liittyvät tarkastukset, tutki- mukset ja muut toimenpiteet. (kpl)	20+5*	30+5*	30+5*	30+5*	30+5*
Ympäristötoimen nettomenot (€/asukas)	72 €	42 €	42 €	42 €	42 €

*= maa-ainesten ottamisen valvonta

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

YMPÄRISTÖTOIMI

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025	Suunnitelma 2026
Toimintatulot	97 516,81	71.130,00	65 700,00	66	66
Toimintamenot	-203 949,26	-174.840,00	-182.265,00	-182	-182
Toimintakate (netto)	-106 432,45	-103.710,00	-116.565,00	-117	-117
Poistot ja arvonalentumiset	-734,12				
Laskennalliset erät	-14 052,02	-6.002,00	-12.090		

=valuustoon nähden sitovat erät**12.4 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin, 160)****12.5 Elinkeinotoiminta (Tulosalue, 161)**

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Elinkeinoasiantuntija ostopalveluna SavoGrow Oy:stä.

Työ ja yrittäjyys ovat yksi neljästä kuntastrategian painopisteestä. Se jakaantuu monimuotoiseen palvelurakenteen ylläpitoon, matkailun tukemiseen ja työvoimapolitiittiseen vaikuttamiseen.

Monimuotoinen palvelurakenne

Tervon kunta tekee toimivaa alueellista elinkeinopolitiikkaa ja huomioi päätöksenteossaan alueellisen työllisyytilanteen, työvoiman saatavuuden ja työnantajien tarpeet. Tervon kunnan alueella on monipuolinen yrityskehittäjä ja palvelurakenne, joka tukee alueen elinvoimaisuutta.

Matkailu

Tervo tunnetaan matkailusta ja kauniista luonnosta. Tervon kunta tukee toimillaan matkailuelinkeinojen vahvistumista ja kehittymistä. Kunta pyrkii luomaan positiivista kuntakuvaa Tervon matkailun kannalta tärkeissä kohderyhmissä.

Työvoimapolitiittinen vaikuttaminen

Paikallisen elinkeinorakenteen ja yritysten tuntemus on kunnan vahvuus. Tervon kunta tekee yhteistyötä viranomaisten ja työmarkkinoiden kanssa sekä vaikuttaa alueen työvoimapolitiikkaan.

Toiminnan kuvaus; Yritystoiminnan edistäminen

Kunta tukee pienimuotoisilla avustuksilla aloittavia ja toimivia yrityksiä. Järjestetään Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n kautta helposti saavutettavat yritysneuvonnan ja elinkeinoasiantuntijan palvelut. SavoGrown toimialakohtaiset hankkeet auttavat yritysten kehittämisen erityiskysymyksissä. Yritysneuvonnalla kannustetaan ja autetaan yritysten paikkakunnalle sijoittumista sekä parannetaan yritystoiminnan ja työvoiman kohtaamista. Elinkeinoryhmä on linjannut, että on tärkeää tukea yritystoiminnan jatkuvuutta palveluiden turvaamiseksi. Talousarviovuonna 2024 painotetaan mm. yrittäjyyskasvatusta, yritysten omistajanvaihdoksia sekä yrittäjien jaksamisen tukemista.

Projektit

Kunta osallistuu kuntastrategian painopisteitä tukevien elinvoimahankkeiden toteuttamiseen. Pääasiassa projektihallintoa ei tehdä itse, mutta kunta voi olla aktiivinen yhteistyökumppani sidosryhmien toteuttamissa hankkeissa.

Muut elinvoimatoimenpiteet

Panostetaan positiiviseen ulkoiseen ja sisäisen viestintään sekä markkinointiin, pääkohderyhminä ovat kunnan asukkaat, vapaa-ajan asukkaat sekä maallemuuttajat. Päätöksenteon viestintää kehitetään tavoitteellisesti. Viestintätiimissä on kunnanjohtajan lisäksi kirjastovirkailija/ viestintävastaava, ict-asiantuntija sekä elinkeinoasiantuntija. Tervon Kehitys Oy vastaa osaltaan myös kehitys- ja elinvoimatyöstä.

SavoGrow Oy:n rooli elinvoimatyössä ja aluekehittämisessä tunnistetaan ja otetaan hyötykäyttöön. Elinkeinoryhmä linjaa elinkeinotyötä ja pidetään yllä tilannekuvaa kunnan elinkeinotyöstä.

Edistetään maaseudun infrastruktuurin ylläpitoa; tiestön, tietoliikenneyhteyksien ja vesi- ja energiahuollon saavutettavuuteen ja hyvään kuntoon vaikutetaan. Luodaan edellytyksiä sähköisille palveluille, jolloin maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistuminen on mahdollista. Valokuidun saavutettavuuden parantaminen tukee edellä mainittua tavoitetta.

Keskeiset sidosryhmät:

- paikkakunnalla toimivat yrittäjät, Tervon osuuspankki, yrittäjäyhdistys, muut paikkakunnan järjestöt ja yhdistykset ja niiden toteuttamat projektit
- lähialueen muut kunnat
- asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat
- Kehitysyritys SavoGrow Oy, Pohjois-Savon Ely-keskus, Pohjois-Savon liitto, Kehittämissyhistys Mansikka ry., Finnvera, AVI, ProAgria, oppilaitokset, MHY ja Metsäkeskus

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Yrityksiä paikkakunnalla on yhteensä 133 kpl (v.2022 Tilastokeskus, www.foresavo.fi). Yrityskannan kasvu on tasaantunut viime vuosina. Suurin osa uusista yrityksistä on henkilöyhtiöitä. Vuosittain Tervossa perustetaan uusia yrityksiä 5-10 kpl, ja toimintansa lopettaa hieman vähemmän. Vuonna 2022 yrityksiä lopetti 13 kpl.

Maatiloja on 45 kpl (vuonna 2022 Luke tilastotietokanta). Maitotiloja Tervossa ei enää ole, marjatiloina on 8 kpl. Vuonna 2013 tiloina oli 136 kpl, tilojen lukumäärä on vahvasti laskeva. Viiden vuoden sisällä naudanlihan vuotuinen tuotanto on kasvanut Tervossa 100 000 kg ja teurastusmäärät ovat tuplaantuneet. Naudanlihaa tuotettiin 214 505 kg/v.2022.

Tervossa työpaikkojen määrä on hieman kasvanut edellisvuodesta. Työpaikkoja on yhteensä 375 kpl (v.2021 Tilastokeskus Pohjois-Savon avainlukuja), jotka jakaantuvat alkutuotantoon 20,5 %, jalostukseen 7 % ja palveluihin 72,4 %. Työllisyysaste on 70 % ja työpaikkaomavaraisuus on 72,1 % (v.2021). Työssä toisella paikkakunnalla käy reilu 53 % kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta, heistä yli puolet Kuopiossa.

Työttömien määrä Tervossa on ollut 10,3 % vuonna 2022 (Lähde: THL/Sotkanet, TEM, www.foresavo.fi). Samoin lomautettujen määrä on nyt edellisten vuosien tasolla (vain viisi lomautettua). Työttömiä työnhakijoita on ollut kesäkuun 2022 lopussa 64 henkilöä, joista pitkäaikaistyöttömien määrä on 21 työtöntä. Nuoria, alle 25 –vuotiaita työttömiä kunnassa on vain muutamia. Uusia avoimia työpaikkoja aikavälillä tammi – heinäkuu 2022 oli 72 kappaletta, tämä on 11 % viime vuotta enemmän, ja sama määrä kuin vuonna 2020 (TEM työnvälitystilasto).

Matkailutoiminnan kehityksen turvaaminen ja tukeminen.	Huolehditaan matkailutoiminnan kehittämisestä olemalla aktiivisia neuvottelijoita mm. P-Savon Matkailu Oy:n kautta. Tehdään yhteistyötä eri sidosryhmien välillä mm. luontomatkailua tukvien reitistöjen kehittämiseksi.	Pohjois-Savon matkailu Oy:n hallituksen kokousten määrä Sidosryhmätapaamiset
Tervon kiinnostavuuden lisääminen viestinnän keinoilla.	Tehdään viestintää suunnitelmallisemmin. Valitaan viestinnän kohderyhmät, joille suunnattua viestintää uudistetaan ja viestinnän vaikuttavuutta seurataan. Kohdennetaan viestintää asukkaiden lisäksi kesä- ja potentiaalisille uusasukkaille. Kuntatiedotelehti 2 kertaa vuodessa.	

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yritysneuvonta ja Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n palvelut kustannukset €/asukas	55	57	57	57	57
Kunnan yritystuet	5159	6000	6000	6000	6000

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista. Elinkeinotoiminnan osalta ei organisatorisia muutoksia. Tervon kunnan alueella toimintaympäristön mahdollisten muutosten ennakoidaan noudattelevan yleisiä valtakunnallisia linjoja. Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä Tervon kuntaan vaikuttavia elinkeinorakenteen muutoksia.

Riskiä hallintaa parantaa elinkeinopalveluiden osalta se, että yrityspalvelut on tuotettu Savogrow Oy:n toimesta ja järjestely vähentää henkilöstöriskiä. Viestinnän osalta henkilöstöriskiä on pyritty hallitsemaan tiimityömallin avulla.

Riskiä vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

ELINKEINOTOIMINTA

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1 000 €	Suunnitelma 2026 1 000 €
Toimintatulot	1418	-	800		
Toimintamenot	-153.157	-143.450	-161.030	-161	-161
Toimintakate (netto)	-151.739	-143.450	-160.230	-161	-161
Poistot ja arvonalentumiset		-1.800			

Laskennalliset erät	-26.185	-3.560	-5.200		
---------------------	---------	--------	--------	--	--

=valuustoon nähden sitovat erät**13 SIVISTYSLAUTAKUNTA (TOIMIELIN, 300)****13.1 Koulutustoiminta (Tulosalue, 301)****Varhaiskasvatus**

Varhaiskasvatuslain 28:n mukaan varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia; tukea lapsen oppimisen edellytyksiä; toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa; järjestää tukea varhaiskasvatuksessa; kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja; toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Tervon kunnassa toimii 36-paikkainen päiväkotikurkku, jossa järjestetään kaikki varhaiskasvatus. Päiväkotikurkku toimii laajennetuilla aukioloajoilla tarjoten myös ilta- ja viikonloppuhoitoa tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Päiväkodissa toimii 0-3- vuotiaiden sekä 3-5 -vuotiaiden lasten ryhmät.

Tervon kunnan varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on päivitetty vastaamaan varhaiskasvatuslain mukaisia tavoitteita ja ne on otettu käyttöön 1.8.2022.

Varhaiskasvatuslakiin tuli 1.8.2022 voimaan lapsen tukea vahvistava muutos. Muutoksen myötä jokaiselle lapselle turvataan oikeus oikea-aikaiseen tarvitsemaansa tukeen. Tuki voi olla pedagogista, hoidollista tai rakenteellista. Tehostettuun ja erityiseen tukeen siirtymisestä tehdään hallintopäätös, josta vastaa varhaiskasvatuspäällikkö.

1.6.2023 alkaen varhaiskasvatusta velvoittaa toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) sekä yhdenvertaisuuslaki (1325/2014). Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnittelu on pakollista 1.6.2023 alkaen, mutta yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa on kahden vuoden siirtymäaika (velvoite voimassa 1.6.2025). Lain myötä kuntien varhaiskasvatuksessa tulee olla laadittuna tasa-arvosuunnitelma. Lain mukaan erityistä huomioita tulee kiinnittää sukupuoleen liittyviin roolijakoihin, sukupuolen moninaisuuteen liittyvään syrjinnän ennaltaehkäisyyn ja sen poistamiseen, vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen ja vanhempien kohtaamiseen. Tasa-arvosuunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet 2024

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
-Pedagogisen toiminnan vahvistaminen toiminnan pääpainojen mukaisesti (luonto ja liikunta oppimisympäristönä ja liikunta osana päiväkodin arkea). -Suunnitelmallinen tasa-arvotyö	-Liikuntavälineiden saatavuus -Yhteistyö kunnan liikuntatoimen kanssa -Pienryhmätoiminta -Positiivinen ja ratkaisukeskeinen toimintamalli -Tiimipalaverit -Opettajapalaverit -Henkilökunnan kehityskeskustelut	-Liikuntavuosisikellon toteuma -Motoristen taitojen havainnointilomake ja sen arviointi -Tiimipalaverien määrä -Käydyt kehityskeskustelut -Keskustelut henkilökunnan kanssa> yhteiset arvioinnit -Lasten haastattelut

	-Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma lapsia ja henkilökuntaa osallistaen -Toiminnan dokumentointi	Tasa-arvosuunnitelmassa olevat toimenpiteet ja niiden toteutuminen tasa-arvon edistämiseksi pyritään tarkastelemaan henkilökunnan kanssa vuosittain> max 3 vuoden välein
-Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja osallisuus varhaiskasvatuksessa -Perheiden tukeminen kasvatus-työssä	-Toiminnan dokumentointi ja sen näkyväksi tekeminen -Vasu-keskustelut -Yhteiset juhlat ja tapahtumat -Vanhempainillat -Jokapäiväiset kohtaamiset vanhempien kanssa	-Asiakastyytyväisyyskyselyt -Suora palaute -Some > Facebook -sivujen kävijämäärien, sivujen tykkäyksien ja sivujen seuraajamäärien tarkastelu
-Lasten, perheiden ja työntekijöiden hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen ja edistäminen	- Tiedottaminen, ohjaaminen ja keskustelu hyvinvointiin ja terveyteen liittyvissä asioissa/henkilökunta ja vanhemmat -Koulutukset henkilökunnalle (maistuva koulu/liikkuva varhaiskasvatus) -Tyhy-päivät henkilökunnalle -Tietoiskut/infoa Daisyyn vanhemmille ja henkilökunnalle -Henkilökunnan esimerkki -Somen tietoiskut -Kunnan HYTE-työ -Ruokahävikin seuraaminen	-Vanhempainillat -Suora palaute sekä henkilökunnalta että perheiltä -Toimintojen dokumentointi -henkilökunnan koulutuksen määrät ja niiden osallistujalistat (Varda) - Henkilökunnan sairauspoissaolojen seuranta ja tarkastelu> yhteistyö työterveyshuollon kanssa -Asiakastyytyväisyyskysely keran vuodessa -Lasten havainnointi> dokumentointi sekä keskustelu (vasut)

Esiopetus

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, mutta sen järjestämisestä säädetään Perusopetuslaissa (1998/628).

Tervossa esiopetus järjestetään Tervon Yhtenäiskoululla. Esiopetuksessa on käytössä Nilakan kuntien yhteinen esiopetuksen opetussuunnitelma. Tätä täydentää Tervon kunnan joustavan esi- ja alkuopetuksen suunnitelma. Esiopetusryhmän koko vaihtelee vuosittain. Opetuksesta vastaa yksi esiluokanopettaja. Koulukäynninohjaaja on alkuopetuksen kanssa yhteinen. Tervossa toteutetaan joustavaa esi- ja alkuopetusta ottaen huomioon ikäluokan koko ja käytettävissä olevat resurssit.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvulle. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä, lapsen tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä. Toiminnalla pyritään tukemaan lapsen eettistä kasvua, edistämään osallisuutta, ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja lisäämään tasa-arvoa yhteiskunnassa.

Tervon Yhtenäiskoulu ja päiväkoti Kurrekumpu järjestävät yhdessä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Aamuisin toiminta on Kurrekummussa ja iltapäivisin Tervon Yhtenäiskoululla. Lukuvuodelle 2024–2025 kartoitetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan siirtoa kokonaisuudessaan päiväkoti Kurrekummun tiloihin.

Perusopetus

Perusopetuksen tehtävänä on oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Tervon kunnassa toimii yksi peruskoulu, Tervon Yhtenäiskoulu, joka tarjoaa esi- ja perusopetusta noin sadalle lapselle ja nuorelle. Tervon Yhtenäiskoulun henkilöstön määrä on noin viisitoista. Lukuvuonna 2024–2025 uuden koulun rakentaminen tuo mukanaan tarpeen siirtää osa opetuksesta väistötiloihin. Muutosvalmiutta edellytetään opetuksen ja henkilöstön hajautuessa kahteen eri toimipisteeseen ja samalla korostuu vaatimus joustavasta yhteistyöstä sekä hyvästä tiedonkulusta.

Opiskeluhuollon palvelujen järjestämisvastuu on Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Opiskeluhuollossa työskentelevät koulukuraattorit ja psykologit sekä kouluterveydenhuollon henkilöstö ovat hyvinvointialueiden työntekijöitä. Opiskeluhuolto, johon kuuluu yhteisöllinen opiskeluhuolto ja opiskeluhuollon palvelut, on edelleen opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhdyspinnalla toimiva kokonaisuus, jossa vastuu jakaantuu koulutuksenjärjestäjien ja hyvinvointialueiden kesken. Koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja ovat koululla kerran viikossa, koululääkäri kerran kahdessa kuukaudessa. Koulupsykologi työskentelee koululla noin kaksi kertaa kuukaudessa.

Oppilasmääräennuste 2023–2029						
Yhtenäiskoulu	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029
Esiopetus	11	9	11	5	13	4
1.-6. luokat	64	63	54	58	58	58
7.-9. luokat	17	24	37	37	30	25
yhteensä	92	96	102	100	101	87

SavoGrow -kunnat sekä Konnevesi osallistuvat Kuntaliiton Verkstoperuskoulu- pilottihankkeeseen. Vuosille 2022–2024 keskittyvän perusopetuksen kehittämishankkeen tavoitteena on kehittää kuntien ja opetuksen järjestäjien yhteistyömuotoja ja -tapoja, joilla voidaan ratkaista muuan muassa perusopetuksen saatavuutta ja saavutettavuutta.

Kehittämistyön keskiössä ovat opetushenkilöstön saaminen/rekrytoiminen ja yhteiskäyttö, joustava esi- ja alkuopetus sekä iltapäivätoiminta, yhteiset kehittämishankkeet, henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä hallinnollinen yhteistyö. Hankkeen suunnitteluryhmä koostuu kuntien sivistysjohtajista, koulutoimenjohtajista ja peruskoulujen rehtoreista.

Esi- ja perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet 2024

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Henkilöstön toimiva yhteistyö muuttuvassa toimintaympäristössä	Yhteistyö koulun toiminnan suunnittelussa Tiimitoiminta Tehtäväkuvien ja vastuiden kiristaminen Henkilökunnan kehityskeskustelut	Toiminnan kuvaus ja dokumentointi koulun suunnitelmissa Tiimipalaverien määrä Käydyt kehityskeskustelut Kyselyt opettajille ja koulunkäynninohjaajille
Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja huoltajien osallisuus	Yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa Huoltajien osallistuminen yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toimintaan Yhteistyö oppimis- ja arviointikeskusteluissa; vanhempainvarit ja vanhempainillat Yhteiset juhlat ja tapahtumat Tiedottaminen oikea-aikaisesti ja sopivia kanavia käyttäen	Yhteistyön kuvaus koulun suunnitelmissa; toiminnan dokumentointi Vanhempainyhdistyksen kokoukset tai muut yhteistyöpalaverit/määrä Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoontumisten määrä/huoltajien osallistuminen Vanhempainiltojen ja -tapaamisten määrä, tapahtumat mukaan lukien Kyselyt huoltajille
Koulun hyvinvointityön vahvistaminen	Suunnitelmallisuus koulun hyvinvointityössä; hyvinvoinnin vuosikellon laatiminen Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen Yhteisöllisen oppilashuoltotyön vahvistaminen Välituntitoiminnan kehittäminen Tiedottaminen ja ohjaaminen Koulupoissaolojen ehkäiseminen ja kouluun kiinnittyminen;	Hyvinvointityöhön liittyvän toiminnan dokumentointi Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokoontumisten määrä ja oppilaiden osallistumiskerrat Oppilaskunnan/tukioppilaiden toiminnan dokumentointi Palautteen keruu oppilailta Toiminnan määrä (välituntitoiminta)

	SavoGrow-kuntien hankkeeseen osallistuminen	Teemavanhempainillat, Peda.netin ja Wilman tiedotteet, koulun somekanava Poissaolojen määrä ja dokumentoidut toimenpiteet (poissaolomallin käyttöönotto) Kouluterveyskyselyn tulokset
Alueellisen yhteistyön vahvistaminen ja osaamisen lisääminen perusopetuksessa	Verkostoperuskouluhanke (SavoGrow-kunnat)	Yhteiset opettajat Koulutusten määrä/osallistujat Aluetapaamisten määrä Yhteiset hankkeet

Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutusta järjestetään Sisä-Savon kansalaisopistossa. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus yleissivistävään ja harrastuneisuuteen pohjautuvaan koulutukseen ja toiminnan päämääränä on hyvinvoinnin, osallistumismahdollisuuksien ja sivistyksen ylläpitäminen. Kursseja tarjotaan monipuolisesti Tervon alueella unohtamatta kunnan eri kyläalueita.

Musiikinopetus järjestetään Kuopion konservatorion Suonenjoen toimipisteessä tai yksittäisten opiskelijoiden osalta muissa oppilaitoksissa asianomaisen oppilaitoksen ylläpitäjien kanssa sovittavalla tavalla. Tervon kunta maksaa tervolaisten opiskelijoiden kuntaosuuden. 1.1.2024 oppilaiden kuntaosuuden laskutus siirtyy Suonenjoen kaupungilta konservatoriolle elokuussa 2023 Suonenjoen kaupungin ja Kuopion konservatorion tekemän sopimuksen mukaisesti.

280 €:n suuruinen avustus myönnetään Tervossa kotipaikkansa säilyttäville yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskeleville tervolaisille opiskelijoille kunnanvaltuuston päätösten ja ohjeiden mukaisesti.

Koulutustoiminta tunnusluvut

TUNNUSLUKU/MITTARI	TP22	TA23	TA24	TS25	TS26
PÄIVÄKOTI					
Lapset			kevät/syksy 23/15		
Lapset / kokopäivähoito					
Lapset / osapäivähoito läsnäolopäivät			3/2		
Lapset / vuorohoidon tarve		3	1/1		
KOTIHOIDON TUKI					
Perheet keskim. /kk		12	12		
KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA					
Lapset (kevät/syksy)	14	12	14/20	14	14
ESI- JA PERUSOPETUS (0-9 lk.)					
Oppilasmäärä (kevät/syksy)	92/95	95/98	92/96	96/102	102/100
Kuljetusoppilaiden määrä (0-9 lk.)	64	60	60	60	60
KANSALAIISOPISTO					
Opetustuntien määrä	1192				

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarviot ja määrärahat

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1 000 €	Suunnitelma 2026 1 000 €
Toimintatulot	165 482	88 060	90 240	90 240	90 240
Toimintamenot	-2 093 402	-2 144 849	-1 968 141	-1 968 141	-1 968 141
Toimintakate (netto)	-1 927 921	-2 056 789	-1 877 901	-1 877 901	-1 877 901
Poistot ja arvonalentumiset	-21 975	-22 114	-119 430	-119 430	
Laskennalliset erät		-115 720	-136 720		

=valtuustoon nähden sitovat erät

13.2 Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue, 361)**Kirjastotoiminta**

Kirjaston toimintaa ohjaa laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)

Kirjaston tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, mahdollistaa tiedon saatavuus ja käyttö, edistää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjasto tukee aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta ja ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa. Tarjolla on tietopalvelua ja ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn sekä kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Tervon kunnankirjasto toimii samassa rakennuksessa Tervon yhtenäiskoulun kanssa tarjoten kaikille käyttäjilleen avoimen, puolueettoman ja turvallisen julkisen tilan. Kirjasto toimii yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen ja kumppaneiden kanssa. Kirjasto kuuluu Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Kirjastopalvelut tuotetaan asiakaspalvelun aukioloaikoina asiakkaita henkilökohtaisesti palvelemaan sekä mahdollistamalla kirjaston omatoiminen käyttö toimimalla omatoimikirjastona aamuisin, iltaisin, viikonloppuisin ja pyhinä. Rutakko-kirjastojen e-aineistopalvelut mahdollistavat e-aineistojen käytön ajasta ja paikasta riippumatta.

Kelan asiointipiste toimii kirjaston yhteydessä. Asiointipisteessä on saatavilla Kelan yhteispalvelupisteen avustavaa asiakaspalvelua eli saatavilla on Kelan lomakkeita ja apua niiden täyttämiseen sekä yleistä neuvontaa ja tukea Kelan verkkopalveluiden käyttöön. Asiointipisteeseen voi myös jättää Kelaan toimitettavia hakemuksia ja liitteitä.

Kulttuuritoiminta

Kulttuuritoimintaa ohjaa laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kunta edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, luo edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle sekä edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa. Kunta tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen, edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa. Kulttuuria ja taidetta edistetään osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunta edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Tervon kunta järjestää kulttuuritoimintaa omana toimintana sekä tehden yhteistyötä kunnan eri hallintokuntien, järjestöjen ja yhdistysten ja muiden kumppaneiden kanssa.

Nuorisotoimi

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa; nuorisopolitiikalla tarkoitetaan nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista; nuorisotoiminnalla tarkoitetaan nuorten omaehtoista toimintaa.

Nuorten parissa tehtävän työn lähtökohtana ovat nuorten osallisuus ja oikeudet. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tulee olla monipuolisia ja yhdenvertaisia. Nuorisotyö vahvistaa sosiaalisesti, edistää fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä lisää hyvinvointia.

Tervon kunta järjestää nuorisotyötä sekä omana toimintana että yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Nuorisotyöstä vastaa vapaa-aikasihteeri.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimen tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa sekä tukea fyysisen toiminnan ylläpitämistä ja parantamista. Liikuntatoimen perustehtävä liittyy vahvasti väestön hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöhön. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa (mukaan lukien seuratoiminta) sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja

tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä. Liikuntatoimesta vastaa vapaa-aikasihteeri.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä, ja HYTE -työn tavoitteena on kaventaa asukkaiden hyvinvointi- ja terveyseroja sekä ehkäistä sairauksia, tapaturmia ja syrjäytymistä. HYTE -työn tavoitteena on myös lisätä kuntalaisten koettua hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä vahvistaa mielen hyvinvointia ja osallisuutta.

Vuoden 2023 alusta on otettu käyttöön HYTE -kerroin. Kunta voi vaikuttaa tekemällään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työllään HYTE-kertoimen valtionosuusmäärään. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, joka asettaa tavoitteet kunnan HYTE -työlle neljäksi vuodeksi kerrallaan. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain vuosiraportissa, jonka yhteydessä tarvittaessa tarkennetaan hyvinvointitavoitteita ja -toimenpiteitä.

Hyvinvointisuunnitelman avulla Tervossa johdetaan, ohjataan ja kehitetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Suunnitelman avulla varmistetaan toiminnan suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus, pitkäjänteisyys ja yhteistyö eri toimijoiden välillä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä vastaavat osaltaan jokainen kunnan toimija oman työnsä sekä poikkihallinnollisen työn kautta. Kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävät tavoitteet pyritään saavuttamaan kunnan, hyvinvointialueen toimijoiden, kolmannen sektorin ja sekä valtakunnallisten että alueellisten verkostojen yhteistyöllä. HYTE -työtä koordinoi varhaiskasvuspäällikkö kunnan HYTE -yhdyshenkilönä ja työtä johtaa kunnan johtoryhmä.

Tervon vuoden 2024 hyvinvointitavoitteet ovat linjassa kuntastrategian, laajan hyvinvointikertomuksen sekä Pohjois-Savon yleisten hyvinvointitavoitteiden kanssa.

HYTE-työn näkyvyys, ymmärrettävyys, suunnitelmallinen yhteistyö eri toimijoiden kesken sekä kuntalaisten osallisuus ovat avainasemassa monipuolisessa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ja ennaltaehkäisevässä työssä.

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen	- ideointi- ja palautekyselyt kuntalaisille (mm.kokemuksellinen hyvinvointikysely) - järjestöfoorumit - kaikille avoimet/ maksuttomat tapahtumat/kohtaamispaikat (Tervopäivät, iltatorit, joulumarkkinat) - vapaaehtoistyö - hankkeet (mm. Arjen ilo ja tuki) - järjestöjen välinen yhteistyö ja järjestönäkyvyys>matalan kynnyksen osallistumismahdollisuus - koulun tukioppilastoiminta	-Kyselyihin vastanneiden määrä -Kävijä-/ osallistujamäärät -Kyselyiden tulokset -Järjestöjen uusien jäsenien määrä -Koulun tukioppilastoiminnan dokumentointi
Vanhemmuus vahvistuu	-kasvatuskumppanuus neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja koulussa > vertaistuki vanhempainilloissa -vanhempainyhdistys	-Vasut -Neuvolan lomakkeet -Suora palaute vanhemmilta

	-asiantuntijaluennot ja tietoiskut somessa sekä varhaiskasvatuksen että koulun tiedotuskanavissa	
Itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen	-terveelliseen ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen ja ohjaaminen (ennaltaehkäisevätyö: päiväkotia, koulu, terveydenhuolto) -terveyttä edistävät tapahtumat, järjestöjen toiminta	-Vasut -TEAvisari -Kävijämäärät
Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy	-Tervon luontokohteet ja liikuntareitit paremmin ja selkeämmin esille>mainostaminen -toimiva ja näkyvä Tervon tapahtumakalenteri -luonto pedagogisena oppimisympäristönä päiväkodissa ja koulussa -ennaltaehkäisevä päihdetyö	-Kävijämäärät -Tapahtumakalenterin käyttömäärä -Vasut
Tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen	-turvalliset ja hyvin hoidetut liikenneväylät ja piha-alueet -tiedottaminen -infotapahtumat	-Kävijämäärät -THL:n, hyvinvointialueen ja viranomaistahon tilastot
Hyte-resurssien, rakenteiden ja prosessien vahvistuminen	-kuntalaisille- ja järjestöille HYTE-työn näkyväksi ja ymmärrettäväksi tekeminen -eri toimijoiden osallistumista ja yhteistoimimista> Hyte-vastaava -hankeyhteistyöt (Arjen ilo ja tukihanke)	-Hyte -indikaattori -kävijämäärät -palautteet -hankkeen tulokset

Vapaa-aikatoimen toiminnalliset tavoitteet 2024

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Kirjastopalveluiden monipuolisuuden ja saavutettavuuden kehittäminen	- Lähikirjastopalvelut (asiakaspalvelu/omatoimikirjasto) - Rutakko-verkosto (seutulainat/e-aineistot/verkostoyhteistyö) - Monipuoliset kokoelmat - Kela-asiointipiste - Erilaiset tapahtumat ja käyttäjäkoulutukset (mm. digiopastus, lukemaan edistäminen) Yhteistyö (sisäinen/ulkoisen) kunnan muiden hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen ja kumppaneiden kanssa	- Lainamäärät - kokonaislainaus - lainaustiski - automaatti - verkkokirjasto - lainat/asukas - Kävijämäärät - kävijät yhteensä - asiakaspalveluaikaan - omatoimiaikaan - Tapahtumat ja käyttäjäkoulutukset - määrä yhteensä (kirjaston järjestämät/muiden toimijoiden järjestämät) - kävijöitä yhteensä - OKM:n vuositilastot - tilastot.kirjastot.fi Asiakaskyselyt
Kulttuurin kokemisen mahdollisuudet kaikille kuntalaisille ja yhteistyön vahvistaminen järjestöjen kanssa	- Monipuoliset kulttuuritapahtumat eri ikäryhmille sekä omana toteutuksena että ostopalveluna - Pohjois-Savon alueellisen kulttuurin kehittämistoiminta Järjestöyhteistyö ja -palaverit	- Tapahtumien määrä - Tapahtumien kävijämäärä - Avustusten määrä Järjestöyhteistyön määrä
Monipuolisen omaehtoisen ja ohjatun liikuntaharrastusten mahdollistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Liikunta-alueiden ja -paikkojen ylläpito ja kehittäminen Tapahtumat Järjestöyhteistyö Ikäihmisten toimintaa ylläpitävä ja ennaltaehkäisevä työ Yhteistyö perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen kanssa	Tapahtumien määrä Kävijämäärät Avustusten määrä Kyselyt
Nuorten osallisuuden vahvistaminen, yhteisöllisyyden edistäminen ja mielekäs tekeminen	Nuorten illat Tapahtumat Kesäleirit Järjestöyhteistyö Nuorisovaltuusto	Tapahtumien määrä Kävijämäärät Avustusten määrä

Vapaa-aikatoiminta tunnusluvut

TUNNUSLUKU/MITTARI	TP22	TA23	TA24	TS25	TS26
KIRJASTO					
Lainat / asukas	12	11	12	12	12
Kävijämäärä	11036		12000	12100	12200
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrä	-	-	80	80	80
KULTTUURI					
Tapahtumien määrä	12	12	12	12	12
LIIKUNTA					

Liikuntahallin käyttöaste ark. 15-21		1.1.-30.6 42,50 %	45%	45%	45%
NUORISO					
Nuorisotilojen käyntimäärä	1522	-	1500	1500	1500

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarviot ja määrärahat

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1 000 €	Suunnitelma 2026 1 000 €
Toimintatulot	41 635	22 150	16 150	16 150	16 150
Toimintamenot	-497 647	-501 250	-558 695	-558 695	-558 695
Toimintakate (netto)	-456 013	-479 100	-542 545	-542 545	-542 545
Poistot ja arvonalentumiset	-26 038	-28 470	-51 040		
Laskennalliset erät	-92 544	-29 150	-42 020		

=valuustoon nähden sitovat erät

14 YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA (TOIMIELIN, 650)

14.1 Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue, 651)

Tulosalueen toiminnot

660 Hallinto

670 Ympäristöterveysvalvonta

680 Eläinlääkintähuolto

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kunnallinen elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojeluvalvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, zoonoosien ja eläintautien ennaltaehkäisy sekä eläinlääkäripalvelut ja talteen otettujen seuraeläinten hoidon järjestäminen. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomaistehtäviä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluu kansanterveyslaissa määriteltyjen lakien (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki sekä tupakkalaki) mukainen kunnille kuuluva valvonta. Lisäksi valvotaan lääkelain mukaista nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä ovat mm. toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus, valvontakohteiden toimintaa koskevien ilmoitusten tai hakemusten käsittely ja niistä annettavat todistukset tai tehtävät päätökset (ennakkovalvonta), luvanvaraisen toiminnan päättyessä perumispäätösten teko ja lopetusilmoitusten käsittelystä annettavat todistukset, valvontakohteisiin suoritettavat säännölliset, suunnitelman mukaiset tarkastukset sekä mahdollinen jälkivalvonta, näytteenotto tarvittaessa, lainsäädännön noudattamatta jättämisestä tai ilmeistä terveyshaittaa aiheuttavasta toiminnasta johtuvien määräysten, ja kieltojen sekä kieltopäätösten ja väliaikaisten toimenpidekieltojen antaminen, lausuntojen antaminen esimerkiksi kaavaehdotuksista, ympäristö- ja rakennusluvista sekä niihin läheisesti liittyvät selvitykset sekä varautuminen häiriötilanteisiin.

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnan tehtävien hoitaminen ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoitaminen. Tehtävä kattaa peruseläinlääkäripalvelut, kiireellisen eläinlääkäriavun sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisen valvonnan, lausuntojen antamisen eläintenpitopaikkojen ja ympäristölupaprosessissa, eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan, eläintenpidon terveydellisen valvonnan, eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä eläinsuojelun. Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen toteutetaan ympärivuorokautisena koko alueella siten, että alue on jaettu kahteen päivystyspiiriin: Sisä-Savon alue (Rautalampi, Suonenjoki, Vesanto, Tervo ja ostopalveluna Kuopiolle Karttulan alueen suurelöpäivystys) sekä Keiteleen ja Pielaveden alue.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset
Yhteiset:

Yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa v. 2012 alusta. Palvelutuotantoa on uudelleenorganisoitu ja priorisoitu tarpeen mukaan sekä toimintaa pyritty kehittämään ja tehostamaan toteumien perusteella. Keiteleellä resurssipula eläinlääkinnän puolella.

Vuoden 2024 yleisenä tavoitteena on edelleen toimintavalmiuden ylläpitäminen sekä parantaminen. Samalla kun valmistaudumme lisääntyvään yhteistyöhön alueellisten toimijoiden ja muiden yhteistoiminta-alueiden kanssa. Henkilöstölle varataan riittävästi tilaisuuksia osallistua mahdollisesti suurempien palveluyksiköiden suunnitteluun, valmisteluun ja täytäntöönpanoon, samalla toimintavalmius ja -kyky pyritään säilyttämään riittävän hyvällä tasolla. Mahdolliseen valmisteluun osallistuu koko henkilöstö mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan. Tämä edellyttää jatkossa myös mahdollisesti vapautuvien virkojen täyttämistä ja resurssien turvaamista.

Muilta osin tilannetta seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin palvelutarpeiden ja -rakenteiden uudelleenorganisoinniseksi.

Hyödynnetään ICT-ratkaisuja palveluiden tuottamisessa.

Kevan tasausmaksu vuodelle 2024 jaetaan hallintokunnittain henkilöstömenojen suhteessa. Tasausmaksu merkitään kirjanpidossa henkilösivukulujen ryhmään tilille 4110 Eläkevakuutusmaksut. Ympäristöterveydenhuollon osalta arvioitu kustannusarvio on noin 69 770 €.

Ympäristöterveysvalvonta:

Erityislainsäädännön ympäristöterveydenhuollon 2020–2024 valtakunnallisen valvontaohjelman pohjalta tehtävät valvontasuunnitelmat, joihin riskiperusteisesti toiminnalliset ja valvontakohdekohtaiset valvontasuunnitelmat perustuvat, hyväksytetään ympäristöterveyslautakunnassa. Mikäli monivuotisen suunnitelman muutokset eivät ole merkittäviä, riittää suunnitelman vieminen vuosittain tiedoksi toimielimelle. Suun-

nitelmällisen valvonnan tavoitteet tarkentuvat valvontasuunnitelman perusteella. Tavoitteena on korkea-laatuinen suunnitelmallinen ja oikein kohdennettu valvonta, jota tehdään riittävin voimavaroin. Valvonnan tulee olla tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Suunnitelmallista valvontaa priorisoidaan tehtävien kiireellisyysjärjestyksessä. Valvontatyön suunnittelematon osuus mm. asumisterveys- ja sisäilma-asiat yksityisissä ja julkisissa kiinteistöissä, erilaiset erityistilanteet ja asiakas-yhteydenotot ja lausuntopyynnöt vaativat usein kiireellisiä toimenpiteitä.

Ympäristöterveydenhuollon voimassa oleva maksutaksa on päivitetty ja hyväksytty 16.12.2021. Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimijoille tuli vuoden 2022 alusta alkaen valtakunnallinen vuosittainen perusmaksu 150 €. Maksu koskee lähes kaikkia kuntien valvonnassa olevia elintarvikehuoneistoja. Lisäksi terveydensuojelulain (763/1994, TsL) maksullisuutta laajennettiin vuoden 2022 alusta alkaen vuosittaisella valvonnan perusmaksulla, jota alettiin periä vuoden 2023 alusta lähtien laissa määritellyiltä toimipaikoilta ja toiminnoilta. Vuosittainen perusmaksu on veroluonteinen ja suuruudeltaan 150 €.

Resursseja tulee varata aiempaa enemmän alkutuotannon valvontaan. Alkutuotantokohteiden siirtyminen aktiivisen valvonnan piiriin on lisännyt valvontatyön vaatimaa resurssia n. 0,5 htv/v.

Ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävien resurssien varmistamiseksi tulisi entistä tehokkaammin kohdistaa valvonnasta saadut tulot yhteistoimintasopimuksen mukaisesti lisätyövoiman palkkaamiseen ja valvonnan kehittämiseen. Vuosilomien sijaisuuksiin sekä suunnitelmalliselle valvonnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan jatkossakin lisätyövoimaa. Elintarvikelain mukaisen laitosten valvonnan resursseja on sopimusperusteisesti varmistettu ostamalla laitosten valvonta (50% 1 htv) 1.9.2023- 31.8.2024 Kuopion kaupungin ympäristöterveydenhuollolta.

Nykyisten lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi arvioidaan lisätyövoiman tarpeen olevan vähintään 1 htv. Resurssit pyritään turvaamaan vähintään nykyisellä tasolla. Avoimiin virkoihin haetaan täyttöluvat.

Yhteistyötä jäsenkuntien sekä niiden eri viranomaisten kanssa pyritään tiivistämään ja tehostamaan.

Eläinlääkintähuolto:

Valvontaa jatketaan alueellisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman mukaisesti. Priorisointia joudutaan tekemään edelleen valvontatarpeen määrittelyssä, etenkin suunnittelemattomien eläinsuojelutehtävien osuuden ollessa suunniteltua suurempi. Valvontaeläinlääkärin resurssia on lisätty yhteisellä valvontaeläinlääkäriviralla (40% Tervo/60% Siilinjärvi) Siilinjärven kanssa, tämä sopimus kuitenkin on loppunut vuoden 2023 aikana. Kesäkuusta 2023 saakka alueella ei ole ollut lainkaan valvontaeläinlääkäriä. Valvontaeläinlääkärin viran täyttäminen ja tarvittavan lisäresurssin saaminen on toteutettava alkuvuodesta 2024. Tilayksiköiden kasvun myötä eläinlääkintähuollossa on edelleen aiempaa enemmän tarvetta suunnitelmalliselle ja ajanvarausperusteiselle palvelulle, mitä on saatu toteutettua päivystysjärjestelmän uudelleen organisoinnilla. Työjärjestelyissä on edelleen otettava huomioon myös mahdollisuus jakaa viranhoidto kahdelle eri henkilölle, minkä ei kuitenkaan oleteta aiheuttavan korotuksia palkkamenoihin. Lisäksi tällä pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista, ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta. Vuoden 2023 alusta lähtien eläinlääkärisopimuksessa on ollut voimassa pakollinen viikoittainen lepopäivä, tämä vaikuttaa päivystys- ja läsnäololistojen laatimiseen ja siksi on ehdottoman tärkeää, että henkilöstömäärä on riittävä koko alueella.

Vuoden 2023 alusta päivystyskorvaukset nousivat 100% Lääkärisopimuksen mukaisesti. Tätä ei oltu osattu budjetoida vuodelle 2023, mikä näkyy kustannusten ylittymisessä. Vuodelle 2024 päivystyskorvaukset on budjetoitu oikein. Toisaalta vuonna 2023 paikallissopimuksessa sovittujen päivystysvelvollisuuden ylittymisestä johtuvien sekä ylimääräisille päivystäjille maksettujen korotettujen päivystyskorvausten määrä on ollut huomattavasti pienempi, sillä vakituisia sijaisia on onnistuttu saamaan paremmin. Vakinaisten viranhaltijoiden palkkakustannus on edellisvuoden tasolla. Myös sijaisten palkkojen kustannuksia on nostettu. Eläintenhoitajien palkkoja on budjetoitu vuodelle 2024 hieman edellisvuotta enemmän. Vuonna 2023 on saatu kaksi vakinaista praktikkoeläinlääkäriä avoimna olleisiin virkoihin. Toista virkaa on hoidettu jo pidempään sijaisvoimin täysiaikaisesti ja toistakin osa-aikaisesti.

Vuonna 2023 on saatu hyvin rekrytoitua pitkäaikaisia sijaisia, joka on vaikuttanut positiivisesti vakituisen henkilöstön jaksamiseen. Myös vuosilomia ja päivystysvapaita on pystytty pitämään edellisvuosia paremmin. Sen sijaan ylimääräisiä päivystäjiä on tarvittu vähemmän, mikä vaikuttaa päivystyskustannuksiin säästävästi. Sijaisia on tarvittu myös siksi, että vakituinen henkilöstö on joutunut tekemään normaalia enemmän valvontatehtäviä valvontaeläinlääkäriresurssin puutteesta johtuen. Myös johtajaresurssin puute on vaikuttanut sijaisten määrään, sillä yksi praktikko on tehnyt esimiestehtäviä.

Jatkossakin sijaisten rekrytointiin tulee panostaa, sillä valtakunnallisen eläinlääkäripulanvuoksi sijaisia ei ole helposti saatavilla. Sijaisille tulee pystyä tarjoamaan majoitus, matkakulut ja yleensä vakinaista henkilökuntaa korkeammat korvaukset, mikä on huomioitava henkilöstökuluissa. Riittävä sijaisten rekrytointi on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää palvelujen turvaamisen ja henkilöstön jaksamisen ja hyvinvoinnin kannalta.

Eläinlääkintäohjelmisto on jouduttu vuoden 2023 lopussa vaihtamaan uuteen selainpohjaiseen, vanhan ohjelmiston loputtua. Tämä aiheutti kustannuksia ohjelmiston vaihdon yhteydessä. Jatkossa ohjelmistokulut pysyvät lähes ennallaan. Sähköisten ja mobiilijärjestelmien täysimääräinen käyttö vaatii myös riittävät laiteresurssit. Tietokoneiden, potilasohjelmien, mobiililaitteiden ja puhelinten määrän ja laadun on oltava riittävät ja ajantasaiset, jotta niitä pystytään hyödyntämään täysimääräisesti.

Eläinlääkintähuollossa on perustettu vakinainen eläintenhoitajatoimi Pielaveden yhteisvastaanotolle. Jatkossa tulee huomioida Sisä-Savon alueelle vastaavalle toimelle rahoitus, siten että eläinlääkäriä kohden hänen työpanos olisi 34 h/kk. Eläintenhoitajan antama toiminnallinen apu kohdistuu toimenpiteiden avustamiseen, välinehuoltoon, lääkevaraston ajan tasalla pitämiseen, toimistotyöhön ja yms. oheistoimintoihin vapauttaen eläinlääkäriresurssia varsinaiseen eläinlääkärin koulutusta vaativaan työhön. Eläintenhoitajan työpanoksen edesauttaa eläinlääkäreiden työssäjaksamista ja lisäävän vastaanoton tehokkuutta ja toimintavarmuutta.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2024

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	1.1.-31.12.2024
Ympäristöterveysvalvonta		
Väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa	Riskiperusteisen kohdekohtaisen valvontasuunnitelman laatiminen ja suunnitelman mukaiset valvontatoimet.	
	Toiminnanharjoittajien neuvonta ja ohjaus.	
	Suunnitelmallinen ja monipuolinen viestintä monikanavaisuutta hyödyntäen. Tiedotuksen ja yhteydenpidon parantaminen alueen väestöön.	
	Viranomaisyhteistyö ja yhteistyö muiden valvontayksiköiden kanssa	
Valvonnan vaikuttavuuden edistäminen.		
Alan muuttuvan lainsäädännön vaatimusten huomioiminen valvonnassa.	Valtakunnallisen tiedonhallintajärjestelmän (VATI) käyttö.	
	Henkilöstön osaamisen ylläpito ja asiantuntijuuden lisääminen.	

	Kouluttautumismahdollisuus kaikille vuosittain järjestettäviin koulutuksiin ja seminaareihin.	
Valvonnan tasapuolisuus.	Valvontakohdetietojärjestelmän tietojen päivittäminen.	
	Riskiperusteisen valvonnan korostaminen.	
Toimiva työyhteisö.	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin ja lisätyövoiman tarpeen huomioon ottaminen.	
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaaminen ja yhteistyön mahdollistaminen muiden valvontayksiköiden kanssa. Mahdollisuus osallistua suunnitteluun muodostettaessa suurempia palveluyksiköitä tulevaisuudessa.	
	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisesti tulevien palveluyksiköiden muodostumisen yhteydessä.	

Eläinlääkintähuolto		
Alueen eläinlääkintähuollon, eläinsuojeluvalvonnan, zoonoosien, eläintautien vastustamisen, ja ennaltaehkäisemisen sekä alkutuotannon terveydellisen ja elintarviketurvallisuuden valvonnan toteuttaminen.	Eläinlääkintähuoltosuunnitelman toteuttaminen. Valvontatehtävien organisointi ja delegointi praktikoille valvontaresurssinollessa riittämätön.	
	Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto. Zoonoosien tiedostaminen ja niistä tiedottaminen ja huomioiminen entistä paremmin eläinlääkintätyössä ja neuvonnassa.	
Palveluiden parantaminen, työhyvinvoinnin edistäminen, henkilöresurssien ja ajankäytön tehostaminen.	Uuden eläinlääkintäohjelmiston käyttöönotto ja täysipainoinen hyödyntäminen.	
	Avustajan/avustajien toimenkuvan selkiyttäminen, vakiinnuttaminen ja hyödyntäminen osana koko työyhteisöä	
	Valvontaeläinlääkäriyhteistyön kehittäminen ja jatkaminen Siilinjärven kanssa.	
Kustannusten hallinta	Klinikkamaksun käyttöönoton ja sen vaikutusten selvittäminen	

Toimiva työyhteisö	Resurssien turvaaminen täyttämällä avoimet virat ja sijaisjärjestelyin tarpeen mukaan. Sijaisten rekrytoinnin, perehdyttämisen ja yhteydenpidon kehittäminen	
	Pielavesi-Keitele-alueen toiminnan ja yhteisvastaanoton kehittäminen	
	Yhteisöllisyyden, yhteistyön ja tiedonkulun lisääminen koko työyhteisön välillä.	
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaaminen ja vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisesti tulevaisuudessa palveluyksiköiden muutoksissa	

Toiminta ja tunnuslukuja

Ympäristöterveysvalvonta	TP 2022	TA 2023(*)	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Valvontasuunnitelman mukaiset ETL:n tarkastukset	96	160	160	160	160
Suunnitelman ulkopuoliset ETL:n tarkastukset	4	20	20	20	20
Muu ETL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	400	120	160	160	160
Valvontasuunnitelman mukaiset ETL:n maitohygieniatarkastukset	4	20	20	20	20
Valvontasuunnitelman mukaiset TsL:n tarkastukset	34	70	90	80	70
Suunnitelman ulkopuoliset TsL:n tarkastukset	3	50	50	50	50
Muu TsL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	500	200	400	400	400
Valvontasuunnitelman mukaiset TupakkaL:n tarkastukset	17	20	30	20	20
Suunnitelman ulkopuoliset TupakkaL:n tarkastukset	1	20	10	10	10
Muu TupakkaL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	10	30	10	10	10
Eläinlääkintähuolto	TP 2022	TA 2023(*)	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Hyötyeläinkäynnit virka-aikana	1549	1527	1500	1500	1500
Ei-hyötyeläinkäynnit virka-aikana	4589	4904	4900	4900	4900
Hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	375	301	300	300	300
Ei-hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	507	564	560	560	560
Eläintautivalvonta suoritteet	8	15	15	15	15
Eläinsuojeluvalvonta/ suunniteltu valvonta ilmoituksen varaisissa kohteissa	0	ELHS:n mukaan 39	25	25	25
Eläinsuojeluvalvonta/ suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset (eläinsuojeluilmoitukset)	39	50	50	50	50
Vapaaehtoiseen terveydenhuolto-ohjelmiin (naseva, sikava) liittyvien pyydettyjen käyntien toteutuminen. (%)	95	100	100	100	100

Eläinlääkintähuollon hyötyeläin- sekä ei-hyötyeläinkäyntimäärät sekä arviot sisältävät myös Kuopion kaupungille Karttulassa tehdyt arki- ja päivystyskäynnit.

* Valvontasuunnitelmaa toimintavuodelle 2024 ei ole laadittu / hyväksytty talousarvion laatimiseen mennessä. Luvut perustuvat 1.1.-30.10.2023 oleviin käyntimääriin, joista laskettu arvio koko vuodelle. Todennäköisesti tulevina vuosina trendinä on, että hyötyeläinkäynneissä näkyy käyntimäärien laskua ja ei-hyötyeläimissä käyntimäärien nousua. Muutoksen suuruutta on vaikea arvioida.

** Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) ei sisällä tällä hetkellä raportointityökaluja, joiden avulla tietoa suunnittelemaan valvontatyöhön liittyvistä suoritteista saataisiin koottua järjestelmään kirjaamisen kankeuden vuoksi. Ohjaus ja neuvonta, lausunnot sekä puhelinyhteydenotot eivät sisälly (VATI) raportointiin järjestelmän kankeuden vuoksi. Taulukon luvut ovat suuntaa antavia.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

- Talousarvio vaikuttaa muutosten jälkeenkin realistiselta, edellyttää entistä tiukempaa talouskuria ja suunnitelman edistymisen seuranta neljännesvuosittain
- Suuri resurssivaje terveystaloudessa sekä osittainen resurssivaje eläinlääkinnässä.
- Toiminnan tulosten seuranta osittain mahdollista reaaliaikaisesti kohdetietojärjestelmän kautta, vaikuttavuuden arviointi hankalampaa. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) ei tue tällä hetkellä valvontatyön suoritteiden seuranta kaikilta osin.
- Tarvittaessa ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin tilanteen ja talouden vakauttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi edelleen.
- Osaavan ja vastuullisen henkilöstön rekrytointiongelmien.

b) johtamisjärjestelmän riskit

- Perehdyttämiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja sisäisen valvonnan ohjeet saatetaan henkilöstön tietoon
- Päätöksenteko, dokumentointi sekä arkistointi järjestetään lainsäädännön mukaisella ja asiaan kuuluvalla tavalla
- Henkilöstön poissaoloja korvataan OTO:na tehtävänä työnä olemassa olevan henkilöstön voimin. Kuormittaa henkilöstöä ja vaikuttaa suunnitelmallisen valvonnan toteutukseen.
- Valmistelu ja esittely pyritään järjestämään mahdollisimman tehokkaasti, perusteellisesti ja laadukkaasti. Erilaisten selvitysten, valitus- ja oikeuskäsittelyjen lisääntyminen aiheuttaa ylimääräistä työtä.

c) tukitoimintojen riskit

- Sopimukset tehdään kirjallisina, pyritään hyvään dokumentointiin
- Lautakunta määrittelyt tilivelvollisen viranhaltijan hankintarajan, muilta osin käsittely tarvittaessa lautakunnassa ja kunnanhallituksessa ja tarvittaessa pyydetty lausunto/kannanotto palveluyhteistyöjäsenkunnilta.
- ICT-järjestelmän haavoittuvuus ja inhimilliset virhetoinnot.

d) taloudelliset riskit

- Palveluiden ostojen osalta mahdoll. epidemioista ja erityistilanteista sekä niiden selvittämisestä syntyvät kustannukset, ei voida varautua / ei varsinaista puskuria / ei "korvamerkittyä" määrärahaa.

e) omaisuusriskit

- Irtaimiston luettelointia suoritettu
- Vakuutukset tarkastettu ohjatusti
- Henkilöstö käyttää omia ajoneuvoja virkamatkoihin ja -tehtäviin
- ATK-järjestelmien tietoturva ohjeistuksen mukaisesti

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit

- mahdolliset muutokset toimintaympäristössä saattavat aiheuttaa ainakin väliaikaista kuormitusta henkilöstössä, muutosten vaikutusta kokonaisuudessaan on mahdotonta arvioida

g) henkilöriskit

- Henkilöresurssien riittävyys - osaavan, vastuuntuntoisen ja ammattitaitoisen työvoiman saanti on haastavaa.
 - Johtamisen järjestelmä tuo riskin resurssien ollessa rajalliset.
-

- Tehtäväkuvaukset päivitetään tarvittaessa, kehityskeskustelut pidetään vuosittain.
- Työhyvinvointiin ja jaksamiseen kiinnitetty huomiota (eläinlääkintä), työnkuvia selkiytetty eläinlääkinnässä.
- Mahdollistetaan kouluttautuminen ja osaamisen ylläpito koulutusmäärärahojen puitteissa.
- Pyritään tiivistämään ja tehostamaan toimiala- ja kuntarajat ylittävää yhteistyötä sekä Pohjois-Savon valvonta-alueiden välistä yhteistyötä.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

- Normaaliolojen erityistilannesuunnitelma laadittu, päivitetään, hyväksytetään lautakunnassa ja toimitetaan asianmukaisesti eri viranomaisille ja yhteistyötahoille tiedoksi.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi on ennakoiva asenne riskiarvioinnissa ja toiminnassamme (erityistilannesuunnitelma).

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2022 €	Talousarvio 2023 €	Talousarvio 2024 €	Suunnitelma 2025 1 000 €	Suunnitelma 2026 1 000 €
Toimintatulot	1.453.101	1.486.416	1.657.966	1.657.966	1.657.966
Toimintamenot	-1.478.748	-1.470.140	-1.696.130	-1.696.130	-1.696.130
Toimintakate (netto)	-25.646	16.276	-38.164	38.164	38.164
Poistot ja arvonalentumiset	-734	-750			
Laskennalliset erät	-142.795	-120.670	-118.384		

=valtuustoon nähden sitovat erät

15 INVESTOINTIOSA

Talousarvio 2024 sekä taloussuunnitelma 2025 ja 2026, Investointiosa

Kunnanhallitus

Sitova valtuustoon nähden hankkeittain = investointikustannuspaikka

Kiinteä omaisuus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
<i>Hanketavoitteet</i>	v.2024-2025 Yhtenäiskoulun suunnittelu ja rakentaminen (alustava kustannusarvio n. 4,5 - 5 M€).				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>					
<i>Kustannusarvio ja sen jaksoitus</i>					
<i>Investointimenot</i>			-130 000,00	-30 000,00	
<i>Investointitulot</i>					
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	0,00	0,00	-130 000,00	-30 000,00	

Muut pitkävaikutteiset menot/Osakkeet ja osuudet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
<i>Hanketavoitteet</i>	Allaan Rantatien yhden vuokraomakotitalon sekä As Oy Siltavahdin yhden osakehuoneiston myynti.				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>					
<i>Kustannusarvio ja sen jaksoitus</i>					
<i>Investointimenot</i>					
<i>Investointitulot</i>			350 000,00		
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	0,00	0,00	350 000,00	0,00	0,00

Kiinteistöjen peruskorjaukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
<i>Hanketavoitteet</i>	Ylläpidetään nykyisen koulurakennuksen käyttökuntoa uuden koulurakennuksen valmistumiseen saakka. Mantun vesikaton ja yläpohjaeristyksen uusiminen (kustannusarvio 70.000 €). Kunnanviraston viemärisaneeraus, 10 000 € suunnitteluraha vuodelle 2025, saneerauksen kustannusarvio ja toteutustapa tarkentuvat suunnittelun yhteydessä. v.2025 Virastotalon asuinhuoneistojen remontoineja ja julkisivun huoltomaalaus.				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>	Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua.				
<i>Kustannusarvio ja sen jaksoitus</i>					
<i>Investointimenot</i>			-70 000,00	-20 000,00	
<i>Investointitulot</i>					

Rahoitusosuudet					
Investoinnit netto	0,00	0,00	-70 000,00	-20 000,00	0,00

Muut pitkävaikutteiset menot/Tietokoneohjelmat	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Hanketavoitteet	Asianhallintajärjestelmän hankinta 40 000€ ja kunnan verkkosivujen hankinnan suunnittelu 10 000€ vuodelle 2024. Verkkosivujen hankinta 20 000€ vuodelle 2025.				
Käyttötalousvaikutukset	Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poisto aika tietokoneohjelmilla 4 vuotta.				
Kustannusarvio ja sen jaksotus					
Investointimenot			-50 000	-20 000,00	
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Investoinnit netto	0,00	0,00	-50 000,00	-20 000,00	0,00
Investoinnit netto	0,00	0,00	-50 000,00	-20 000,00	0,00

Julkinen käyttöomaisuus	TP 2021	TA 2022	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Hanketavoitteet	Liikenneväylät: Suojatiet ja liikenteenohjaussarekkeet seututielle 551 (kustannusarvio 35 000 € vuonna 2023). Muut ympäristötyöt: Tervon kunnan ulkoilureittien kehittäminen hanketyönä 28 000 € vuonna 2024 sekä 28 000 € vuonna 2025. Leikkipaikkojen, lähiliikunta-alueiden kunnostukset, koirapuiston laajentaminen sekä kaava-alueen muu kunnossapito (kustannusarvio 30 000 € vuonna 2024). Koulunrannan uimalaiturin rakentaminen (kustannusarvio 25000 € vuonna 2025).				

Käyttötalousvaikutukset	Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika: liikenneväylät 17 vuotta, urheilukentät ja kuntopolut 20 vuotta, katuvalot 15 vuotta.				
Kustannusarvio ja sen jaksotus					
Investointimenot			-93 000,00	-53 000,00	
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Investoinnit netto	0,00	0,00	-93 000,00	-53 000,00	0,00

Investointiosa	TP 2021	TA 2022	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot yhteensä	0,00	0,00	-343 000,00	-123 000,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet yhteensä	0,00	0,00	350 000,00	0,00	0,00
Investoinnit netto	0,00	0,00	7 000,00	-123 000,00	0,00